

Økning i barn som venter på fosterhjem:

Hva kan være årsaker?

Svar på del to av oppdrag 2025-t1:3.

Oppdrag om analyse av utviklingen i antall barn som venter på fosterhjem

Bufdir

Innhold

Sammendrag	3
1 Innledning	6
2 Data og kilder	11
Kvalitativ datainnsamling i form av innspillsmøter	11
Statistikk fra fosterhjemsfeltet	11
Datakilder som belyser kommunene og fosterforeldrenes ståsted	11
Datakilder som belyser endringer i befolkningen og levekår	11
3 Utfordringsbildet i tall og kontekst	12
Dobbelt så mange venter på fosterhjem i dag som for to år siden	12
Utvikling i antall barn som venter er lik på tvers av de fleste regioner	13
Økt bruk av fosterhjem siste årene kan ikke forklare at flere barn må vente	13
Aldersfordeling barn (2024) som venter mer enn 30 dager etter oppstartsdato	15
Nedgang i oppstart av nye fosterhjemtiltak i alle regioner	15
Lite endring i henvisninger om fosterhjem fra kommunene siste årene	16
4 Årsaker til økning i antall barn som venter på fosterhjem	17
Hva kjennetegner barna som vi ikke finner fosterhjem for?	18
Samfunnsendringer som påvirker tilgang på fosterhjem i befolkningen	22
Endringer i sysselsettingsgrad og utdanningsnivå	22
Utvikling i levestandard og husholdningens utgifter	25
Demografiske endringer: Flere enslige og flere bor i byer	26
Samfunnsendringene indikerer endrede premisser for fosterhjemsordningen	26
Faktorer relatert til endringer i barnevernssektoren	27
Kommunal tilpasning til barnevernsreform	27
Konsekvenser av nedstengning av samfunnet under pandemi for barnevernspopulasjonen og fosterhjemspopulasjonens omsorgsbehov	30
EMD-dommene og implikasjon for fosterhjemsomsorgen	31
5 Gjennomgang og analyse av innspillene fra Bufetat, BFE og NFF	32

Endring av fosterhjemspopulasjonen som følge av barnevernsreform i kombinasjon med svekket kommuneøkonomi.....	32
Manglende veiledning, avlastning og støtte til fosterforeldre.....	34
Økonomi og anerkjennelse	35
Utfordringer med rekruttering og omdømme	36
Mangelfullt og ulikt tiltaksapparat.....	37
Samarbeidsutfordringer og kapasitet	37
Endringer i samfunnet og familiekonstellasjoner	38
Potensielle fosterforeldres opplevelse av usikkerhet og uforutsigbarhet	38
6 Oppsummering og vurdering basert på analysene av det empiriske materialet	39
Manglende rammer rundt fosterfamiliene utgjør en hovedutfordring	39
Manglende tillit til fosterhjemssystemet kan få store konsekvenser for videre rekruttering.....	40
Tiltak igangsatt av Bufdir og Bufetat for å øke tilgangen på fosterhjem	42
Tiltak i Prop. 83 L (2024-2025) som kan gi bedre tilgang på fosterforeldre	43
Bufdirs videre monitorering av utviklingen på fosterhjemsfeltet	44
Referanser	45

Sammendrag

Notatet svarer ut del to av Oppdrag 2025-t1:3 Oppdrag om analyse av utviklingen i antall barn som venter på fosterhjem.

Analysene skal belyse **hvilke faktorer kan ha gjort det vesentlig mer krevende for Bufetat å rekruttere fosterhjem over tid, med særlig henblikk på endringer de siste to årene**. Vi har benyttet oss av allerede eksisterende datagrunnlag fra Bufetats tertialrapporteringer, statistikk fra Statistisk sentralbyrå, databasen over kjennetegn ved barn som venter og utløsende årsaker til venting, samt tidligere forskning.

I tillegg og i tråd med bestillingen fra Barne- og familiedepartementet, har Bufdir gjennomført innspillsmøter med Bufetats regioner, Barne- og familieetaten i Oslo kommune og Norsk Fosterhjemsforening (NFF).

Hovedfunn

Strukturelle endringer i befolkningen legger nye premisser for rekruttering

Generell høy yrkesdeltakelse i befolkningen og en betydelig økning i kvinners yrkesdeltakelse (130 000 flere fulltidsarbeidende de siste ti årer, 20 000 flere de siste to årene) gjør at det er færre personer som kan eller ønsker å kombinere deltidsstilling med fosterhjemsoppdraget. I tillegg betyr det at flere kvinner må frikjøpes fra en høyere stillingsbrøk enn tidligere, som gir kommunene en vesentlig høyere økonomisk kostnad sammenlignet med for bare noen få år siden.

Økte økonomiske kostnader til frikjøp og godtgjørelser, i kombinasjon med svakere kommuneøkonomi, kan føre til at kommuner ikke makter å prioritere fosterhjemmet tilstrekkelig, som igjen kan føre til at fosterforeldre opplever at de ikke har økonomisk grunnlag til å fortsette oppdraget og dermed sier opp kontrakt. Utover fosterhjemmet som går tapt, vil dette kunne ha negative ringvirkninger for omdømme til fosterhjemssystemet og frata andre motivasjon til å være fosterhjem.

Markant økning i utdanningsnivå gjør at vi har en mer rettighetsbevisst befolkning med høy formalkompetanse, som skiller seg fra befolkningen for bare noen få år siden. En høyere utdannet befolkning vil kunne stille høyere krav til oppdragets rammer og innhold, og vil samtidig ha sterkere forutsetninger i et arbeidsmarked som stiller stadig sterkere krav til formell utdanningskompetanse. Dette kan gi et svakere økonomisk insentiv for å påta seg, eller bli i et krevende fosterhjemoppdrag de opplever ikke innehar forutsigbare rammer for veiledning, avlastning og økonomisk kompensering,

Tendensen beskrevet over forsterkes av høy prisvekst og stigende renter siste to årene. Mange husholdninger som ville hatt økonomiske forutsetninger for lavere yrkesdeltakelse for bare et par år siden, vil ikke lenger har råd til å være fosterhjem eller vil kreve mer i økonomisk kompensasjon.

I tillegg har det skjedd store demografiske endringer i befolkningen som bidrar til å endre premissene for tilgangen på fosterhjem. Økt urbanisering som innebærer færre boligkvadratmeter og stadig flere enslige i husholdningen er eksempler på dette.

Strukturelle endringer de siste par årene som kan ha lagt nye premisser for innretning av fosterhjemsomsorgen

Svekket kommuneøkonomi og uønsket kommunal tilpasning til barnevernsreform

Innføring av barnevernsreformen sammenfalt med nedgang i kommunenes økonomiske handlingsrom, og dette kan ha ført til endringer i kommunal bruk av Bufetats tiltak. Foreløpige analyser av kommunal etterspørsel etter plasseringstiltak i Bufetatregi, indikerer at etterspørsel har gått kraftig ned etter at egenandelene økte og refusjonsordningen for fosterhjem utgikk.

Bufetat erfarer at de de siste årene mottar henvisninger fra kommunen om ordinære fosterhjem til barn og ungdom som har behov som ligner behovene til gruppen som Bufetat tidligere mottok bestilling om institusjon for. De rapporterer at de bruker mye tid på informasjon og dialog med potensielle fosterforeldre nå enn for noen år siden, samtidig som de erfarer at mange fosterhjem trekker seg når de skal forhandle med kommunen om oppdragets omfang og innhold.

En ikke-intendert konsekvens av barnevernsreform kan dermed være at helse- og omsorgsbehovene i populasjonen kommunene søker ordinære fosterhjem til, har endret seg de siste årene. Denne situasjonen har dermed endret premissene for Bufetats rekruttering og videreføring av fosterhjem. I tid sammenfaller denne endringen med økning i antall barn som venter på fosterhjem.

Pandemi og nedstengning av samfunnet

I etterkant av pandemi, rapporterer tjenester til utsatte barn og unge at man nå har flere barn med sammensatte traumer og utviklingsforstyrrelser, flere som strever sosialt, og økt forekomst av angst, depresjon, atferdsproblemer og skolevegring. Følgene av pandemien har ført til at sårbare barn kan ha behov for mer omfattende og langvarig hjelp enn tidligere og dette i kombinasjon med andre faktorer, kan ha bidratt til at flere barn venter lenge på fosterhjem.

EMD-dommene og styrking av biologiske prinsipp

EMD-dommene har hatt store konsekvenser for norsk barnevernspraksis. Det har kommet sterkere føringer om at barn i utgangspunktet skal vokse opp hos sine biologiske foreldre, og at omsorgsovertakelser skal være midlertidige. Dette innebærer at barnevernet i større grad må legge til rette for hyppigere og mer omfattende samvær mellom barn og foreldre enn tidligere. Det er også et tydeligere krav om at barnevernet aktivt skal vurdere og arbeide for tilbakeføring av barnet til foreldrene.

Dette har igjen ført til at fosterforeldre opplever større usikkerhet om hvor lenge barnet skal bli boende, og om de får beholde kontakt med barnet etter en eventuell tilbakeføring. Dette kan ha betydning for om de orker å investere følelsesmessig i et barn gjennom et fosterhjemsoppdrag. Så selv om følgene av EMD-dommene er positive for biologiske foreldre og for mange fosterbarn (og fosterforeldre), kan en konsekvens være at potensielle fosterforeldre ikke tør å knytte seg til et barn gjennom et fosterhjemsoppdrag når det er lite forutsigbarhet i varighet og videre kontakt med barnet.

Oppsummering av innspillene fra Bufetat/BFE

I takt med bedre kartlegging og innsikt i barnas helse- og omsorgsbehov, og dermed bedre dokumentasjon av barnas rettigheter til helse- og velferdstjenester, erfarer Bufetat at det kreves mer profesjonell kompetanse hos fosterforeldre og i den kommunale infrastrukturen rundt fosterhjemmet. Både Bufetat og BFE erfarer at for å kunne realisere denne positive utviklingen med hensyn til å avdekke og rettighetsfeste barnas helse- og omsorgsbehov, er ikke dugnadsånd, idealisme og hverdagslige trygge rammer nok.

Bufetat erfarer at manglende veiledning, avlastning og støtte til fosterforeldre fra kommunal side, fører til at mange vegrer seg for å påta seg oppdrag og bli værende i oppdrag.

De negative erfaringene fra fosterforeldre som opplever for lite støtte og avlastning fra kommunen, sprer seg raskt både i fosterforeldres sosiale nettverk, og kan ta fra familie, venner og bekjente motivasjon og ønske om å bli fosterforeldre, som igjen gjør Bufetat og BFE sitt arbeid med å rekruttere nye fosterhjem vesentlig mer krevende.

1 Innledning

Fosterhjem anses som det beste omsorgsalternativet for de fleste barn som ikke kan bo hos foreldrene sine. Om lag ni av ti som ikke bor med biologiske foreldre, bor i fosterhjem. Selv om denne andelen har vært relativt stabil de siste ti årene, ser vi en nedgang i antallet barn i fosterhjem de senere årene – samtidig som flere venter.

God fosterhjemsomsorg forutsetter at det er voksne som vil påta seg dette viktige oppdraget og at de får opplæring, rammebetingelser og oppfølgingsstøtte som setter dem i stand til å gi god omsorg for barnet. Forskning viser at barn som bor i fosterhjem gjennom ungdomsårene og fortsetter å bo i fosterhjem ved 19 års alder, fullfører videregående skole i like stor grad og på normert tid som befolkningen for øvrigⁱ. Fullføring av videregående skole gir høy sannsynlighet for god livskvalitet reflektert gjennom høy integrering i arbeidslivet, økonomisk selvstendighet og dermed lav sannsynlighet for å motta offentlige hjelp og økonomiske stønaderⁱⁱ.

Eksisterende kunnskapsgrunnlag viser at mange barn må vente for lenge på fosterhjem eller må flytte ut av fosterhjemmet tidligere enn planlagt. Mange flytter mellom flere fosterhjem og mange av disse må vente i midlertidige plasseringer i påvente av at omsorgskommune eller Bufetat finner et egnet fosterhjem. Det er derfor et viktig og vedvarende mål å både øke stabiliteten i og tilgangen på fosterhjem.

Utviklingen de siste årene tyder imidlertid på at kommunalt og statlig barnevern i stadig mindre grad lykkes i å nå disse målsetningene: Dobbelt så mange barn ventet på fosterhjem ved utgangen av 2024 sammenlignet med to år tidligere og om lag halvparten av de som ventet, hadde ventet over et halvt år på fosterhjem. Statistikk over antall bestillinger av fosterhjem viser at disse har holdt seg relativt stabilt siste årene, og kan dermed ikke forklare økningen i antall barn som venter.

I tillegg har antall barn og unge i fosterhjem avtatt med om lag tusen barn i samme periode. Gitt at en del av disse er ledig for nye oppdrag, er økning i antall barn som venter på fosterhjem ekstra bekymringsfull.

Gjennom den nye nasjonale databasen over barn som venter på fosterhjem etter ønsket oppstartsdato, som Barne- ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) utviklet på oppdrag fra Barne- og familiedepartementet (BFD) i 2024, finnes det nå presis og systematisk kunnskap om hele populasjonen av barn som venter. Analysen av barn som venter viser at det er både barn med komplekse helse- og omsorgsbehov som venter, men også barn som det tradisjonelt har vært enklere å rekruttere fosterhjem til.

På bakgrunn av siste års utvikling i barn som venter og tilgang på fosterhjem, fikk Bufdir i tildelingsbrev for 2025, tillegg 1:3 i oppdrag fra BFD å utvikle en analyse av årsaker til at stadig flere barn venter og venter lengre, med særlig henblikk på å belyse hvorfor tilgangen på fosterhjem innen 30 dager etter ønsket oppstartdato, har blitt kraftig redusert de siste to årene.

Oppdrag 2025-t1:3 Oppdrag om analyse av utviklingen i antall barn som venter på fosterhjem:

Antallet barn som venter på fosterhjem etter dato for ønsket oppstart er økende. Etter en nedgang mellom 2017 og 2022, har antallet økt betydelig på nokså kort tid. Mens det finnes flere tilgjengelige forklaringer på hvorfor det generelt er krevende å rekruttere fosterhjem, er det ikke åpenbart hva som kan ha gjort det vesentlig mer krevende for Bufetat å rekruttere fosterhjem de siste to årene. I andre tertialrapport for 2024 oppgir Bufdir at antall henvisninger fra kommunene om fosterhjem har gått ned. Utviklingen kan altså ikke forklares av en økt etterspørsel etter fosterhjems plasser fra kommunene.

Bufdir bes om å utarbeide en analyse om situasjonen, basert på tilgjengelig datagrunnlag og vurderinger fra Bufetats regioner og fosterhjemstjenester. Analysen bør gjøre rede for utviklingen på relevante mål, både nasjonalt og innenfor hver region. Det er ønskelig at Oslo også inkluderes i analysen. Foruten antall barn som venter på fosterhjem etter ønsket dato for oppstart, bør relevante mål som et minimum inkludere antall henvisninger fra kommunene og antall innflyttinger i fosterhjem som skjer etter henvisning til Bufetat. Andre relevante mål kan også inkluderes.

Det bør samles inn erfaringer og vurderinger fra Bufetats regionkontorer og fosterhjemstjenester, om hva som har bidratt til særskilte utfordringer i 2023 og 2024. Det er ønskelig at skriftlige vurderinger fra regionene så langt mulig oversendes departementet i sin helhet.

Til en første delleveranse kan Bufdir dra nytte av allerede planlagt dialog med regionene i forbindelse med årsrapportering. Til en senere leveranse kan Bufdir innhente mer empiri, inkludere flere perspektiver og gjennomføre en grundigere analyse.

Til den første leveransen identifiserte Bufdir flere hypoteser som mulige forklaringer på hvorfor antall barn som venter på fosterhjem øker og hvorfor ventetiden har økt kraftig i perioden 2022 til 2024:

For det første bør tilgangen på fosterhjem sees i lys av store samfunnsendringer som over tid virker sammen og kan eskalere en negativ utvikling med hensyn til befolkningens villighet og evne til å ta på seg fosterhjemsoppdrag. Økte utgifter og svakere økonomi i befolkningen kan ha sammenheng med at færre har råd til å være hjemme og færre er deltidsarbeidende de siste 10 til 15 årene. I tillegg kan endringer i utdanningsnivå, særlig blant kvinner, påvirke tilgang på fosterhjem. En høyere utdannet befolkning vil også tilegne seg mer faglig og økonomisk kunnskap om hva fosterhjem innebærer, og kan dermed ha høyere forventninger enn potensielle fosterforeldre tidligere har hatt. En annen samfunnsendring

som kan påvirke fosterhjemsrekruttering, er at stadig flere er enslige. Det kan oppleves som for krevende å ta på seg fosterhjemsoppdrag alene. I tillegg viser holdningsundersøkelser at dugnadsånd og ønske om å gjøre frivillig arbeid, er på nedadgående kurs.

Bufdir pekte i tillegg på mulige forklaringer gjennom hypoteser relatert til endringer i barnevernssystemet de siste 3 – 4 årene. Disse omhandler at barna som søkes til fosterhjem, på gruppenivå, har mer komplekse helse- og omsorgsbehov enn tidligere og de færreste fosterhjem er egnet til å ivareta denne gruppens behov

Dersom terskel for å søke barn til fosterhjem i Bufetat-regi har økt eller dersom kommunene søker barn til fosterhjem fremfor institusjon, kan dette medføre at mange det søkes fosterhjem til har mer komplekse helse- og omsorgsbehov enn tidligere. Dette kan igjen medføre at det er vanskelig å rekruttere egnet fosterhjem eller at rekruttert fosterhjem trekker seg. Det kan også føre til brudd i plassering, som igjen medfører både behov for nytt fosterhjem og at fosterhjemmet der det ble brudd, mister motivasjon for å være fosterhjem for nye barn. I tillegg vil historier om fosterhjem som opplever brudd, redusere andres motivasjon for å være fosterhjem.

I takt med nedlegging av døgntilbud i psykisk helsevern for barn og unge, samt færre institusjonsplasseringer i barnevernet, vil flere barn med utfordringer relatert til alvorlig helse-, rus og kriminalitet i ung alder, være aktuelle for fosterhjem. Kommunene søker fosterhjem i statlig regi for denne gruppen i større grad nå enn tidligere. Denne hypotesen understøttes av analysene av den nye nasjonale databasen over barn som venter.

Det ble også presentert en hypotese relatert til usikre rammebetingelser for fosterhjemoppdraget gjennom manglende veiledning, oppfølging og avlastning av fosterforeldre: Både i lys av at barna som søkes til fosterhjem har mer komplekse helse- og omsorgsbehov og kombinert med for lite veiledning og avlastning, vil mange fosterfamilier si opp oppdraget, ikke lenger ønske å være fosterfamilier, samt redusere venner og nettverks motivasjon til å påta seg et fosterhjemsoppdrag.

En annen mulig hypotese, er at rekrutterings- og oppføringspraksis ikke treffer eller ivaretar potensielle fosterhjem. I forlengelse av endrede samfunnsforhold, kombinert med et økt behov for fosterhjem til barn med minoritetsbakgrunn, eldre barn, gutter i tenårene og barn med komplekse helse- og omsorgsbehov, kan det være at kampanjer og arbeidsmetodikk ikke gir et realistisk bilde av hvem mange av barna som trenger fosterhjem er. Intensjonen om å vise frem et positivt og oppbyggelig handlingsrom for potensielle fosterforeldre, kan ha en utilsiktet konsekvens ved at behovene som løftes frem avviker for mye fra barnas faktiske behov. Det motsatt kan også være demotiverende; nettopp ved å teoretisk fokusere for mye på hvor komplekse omsorgs- og helsebehov under

opplæringsprogrammet SOLID, kan mange fosterhjem miste motet, særlig i kombinasjon med konkret kunnskap om manglende økonomisk forutsigbarhet, manglende faglig oppfølging og emosjonell støtte, samt manglende avlastning.

Bufdir viste i første leveranse i årsrapport for 2024, at for å belyse de ulike årsakene på en mer presis og valid måte, og dermed fremskaffe et mer helhetlig kunnskapsgrunnlag for å gi barna bedre hjelp, var det behov for en systematisk og empirisk kartlegging av årsaks-komplekset.

I innværende notat, som er Bufdir svar på del to av oppdraget, vil vi utforske hypotesene presentert i årsrapport empirisk basert på. Vi vil i tillegg identifisere nye mulige hypoteser som fremkommer gjennom datainnsamling i april og mai 2025.

Den overordnede problemstilling er å **belyse hvilke faktorer i barnevernssektoren og i samfunnet generelt, som kan ha gjort det vesentlig mer krevende for Bufetat å rekruttere fosterhjem de siste to årene.**

Notatet er strukturert på følgende måte:

Først gjennomgås sentrale samfunnsendringer de siste 10 – 15 årene som påvirker rammene for rekruttering av nye fosterhjem, med særlig henblikk på endringer siste 2 – 3 årene.

Deretter presenteres endringer i barnevernsfeltet siste årene som kan ha hatt innvirkning på befolkningens villighet og mulighet til å bli fosterhjem. Til slutt gjennomgås overordnede funn fra innspillsrunden med fosterhjemstjenesten i Bufetat-regionene, Barne- og familieteten i Oslo og Fosterhjemsforeningen.

Det er viktig å presisere at årsakene til at det er vanskeligere å rekruttere (og beholde) fosterforeldre i dag sammenlignet med tidligere, er mange og komplekse. De ulike faktorene befinner seg på ulike nivåer i samfunnet og kan forsterke hverandre:

- i samspillet mellom konkrete mennesker (mikronivå),
- i samspillet mellom systemer (mesonivå)
- på makronivå gjennom endringer i demografi, innvandring, næringsstruktur, økonomi, bosetningsmønstre og utdanning.

Årsakene til økningen i barn som venter på fosterhjem akkurat de siste to årene, kan skyldes faktorer som har virket over tid og som i ble satt i bevegelse for mange år siden. For å forstå mest mulig av utfordringsbildet, er det derfor viktig å løfte blikket både utenfor barnevernssektoren og bakover i tid. Dette skyldes ikke minst at de hendelser og tendenser

som startet for mange år siden, både kan ha en effekt hver for seg, men de vil også kunne forsterke hverandre negativt gjennom en såkalt cocktail-effekt, der flere faktorer, som hver for seg kanskje ikke ville hatt en så stor betydning, kan få en stor samlet effekt når de over tid virker sammen. Med andre ord: tilstander på ulike samfunnsnivå og som har oppstått på ulike tidspunkt kombineres og skaper en større samlet belastning enn hver enkelt faktor ville gjort alene.

Vi har derfor valgt å gå grundig inn i et statistisk utviklingsbilde gjennom en omverden-analyse av faktorer som vil være sentrale premissleverandører for kommunalt og statlig barverns handlingsrom på fosterhjemsfeltet, samtidig som dette er strukturelle faktorer som verken kommunalt eller statlig barnevern rår over. Imidlertid vil større samfunnsendringer kunne forsterke faktorer som kommunalt og statlig faktisk rår over, det vil si faktorer som rekruttering av fosterhjem, samarbeid mellom kommune og stat på fosterhjemsfeltet, mellom fosterforeldre og kommune, innretting av fosterhjemsoppdrag fra kommunal side og støttesystemer rundt fosterhjemmet.

2 Data og kilder

For å fremskaffe et systematisk og valid empirisk grunnlag, har vi benyttet flere ulike datatyper og kilder.

Kvalitativ datainnsamling i form av innspillsmøter

I oppdragsbeskrivelsen står det at det bør samles inn erfaringer og vurderinger fra Bufetats regionskontorer og fosterhjemstjenester, om hva som har bidratt til særskilte utfordringer i 2023 og 2024. Dette har vi valgt å løse gjennom innspillsmøter med fosterhjemstjenestene i alle regionene og BFE. Fosterhjemstjenestene vil refereres til som Bufetat i den videre teksten. I tillegg har vi hatt møte med Norsk Fosterhjemsforening (NFF). I møtene har vi bedt Bufetat, BFE og NFF si hva de mener er de mest sentrale årsakene til at ventetid øker de siste årene og at stadig flere barn venter etter ønsket oppstartsdatoⁱⁱⁱ. I etterkant av intervjuene har vi sendt referat som vi har fått godkjent. Dette er brukt som datamaterialet til del 5 av dette notatet.

Statistikk fra fosterhjemsfeltet

Den nye nasjonale databasen over barn som venter på fosterhjem etter ønsket oppstartsdato, som Bufdir utviklet på oppdrag fra BFD i 2024 er prosjektets viktigste kvantitative kilde. Denne databasen gir oss presis og systematisk kunnskap om hele populasjonen av barn som venter. Vi har fått tilbakemelding på at regionene kjenner seg igjen i funnene fra denne databasen, selv om det er noe lokal variasjon.

Vi har i tillegg supplert med statistikk fra kommunale (KOSTRA) og statlige fagsystemer (BiRK og tertial-rapportering).

Datakilder som belyser kommunene og fosterforeldrenes ståsted

For å gi bedre innsikt i problemforståelsen fra ledere og ansatte i barnevernstjenestenes perspektiv har vi brukt data fra det nye surveysystemet i barnevernssektoren kalt Barnevernsbarometeret. Barnevernsbarometeret er en modell for faste, periodiske spørreundersøkelser til ledere og ansatte i det kommunale barnevernet og institusjonsbarnevernet. For å få bedre innsikt i fosterforeldrenes problemforståelse har vi, i tillegg til innspillsmøte med NFF, brukt funn fra Fosterforeningens surveyundersøkelse blant fosterforeldre.

Datakilder som belyser endringer i befolkningen og levekår

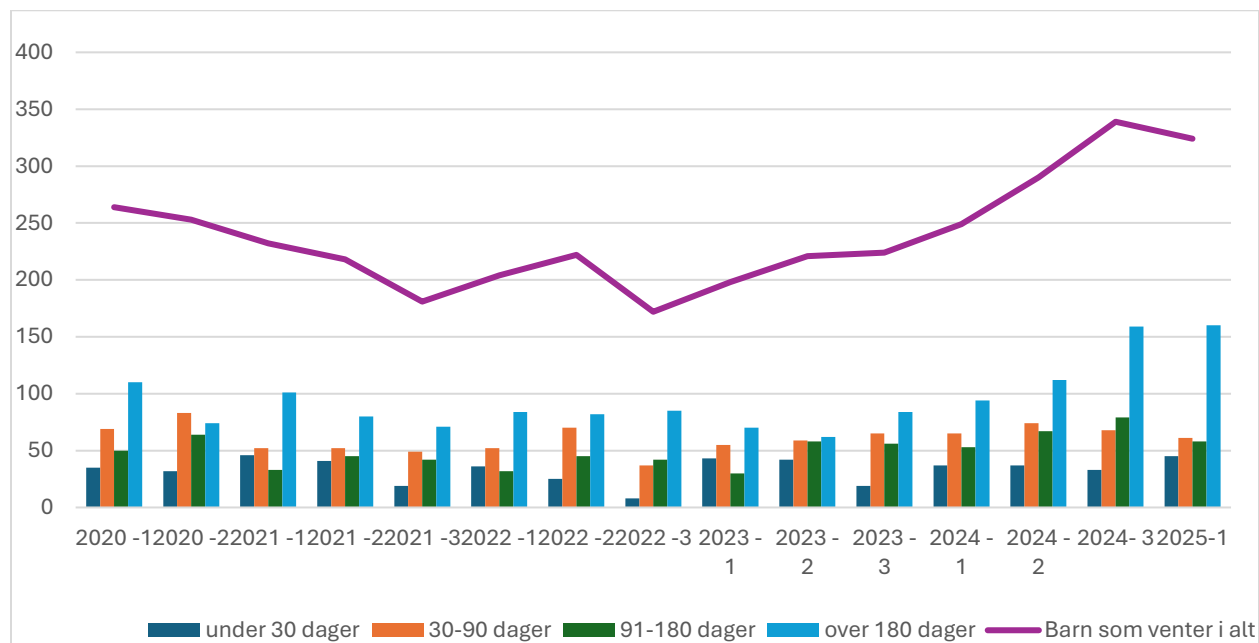
For å belyse sentrale samfunnsendringer som kan påvirke endringene på fosterhjemsfeltet har vi benyttet oss av offisiell statistikk fra SSB.

Relevant forskning som belyser trender og risiko er også inkludert og referert til i analysen.

3 Utfordringsbildet i tall og kontekst

Nedenfor gjennomgås utviklingen i antall barn som venter på fosterhjem sett i lys av tiltaksutviklingen og kjennetegn ved barna som venter.

Dobbelt så mange venter på fosterhjem i dag som for to år siden

Kilde: Tertialrapportering Bufetat

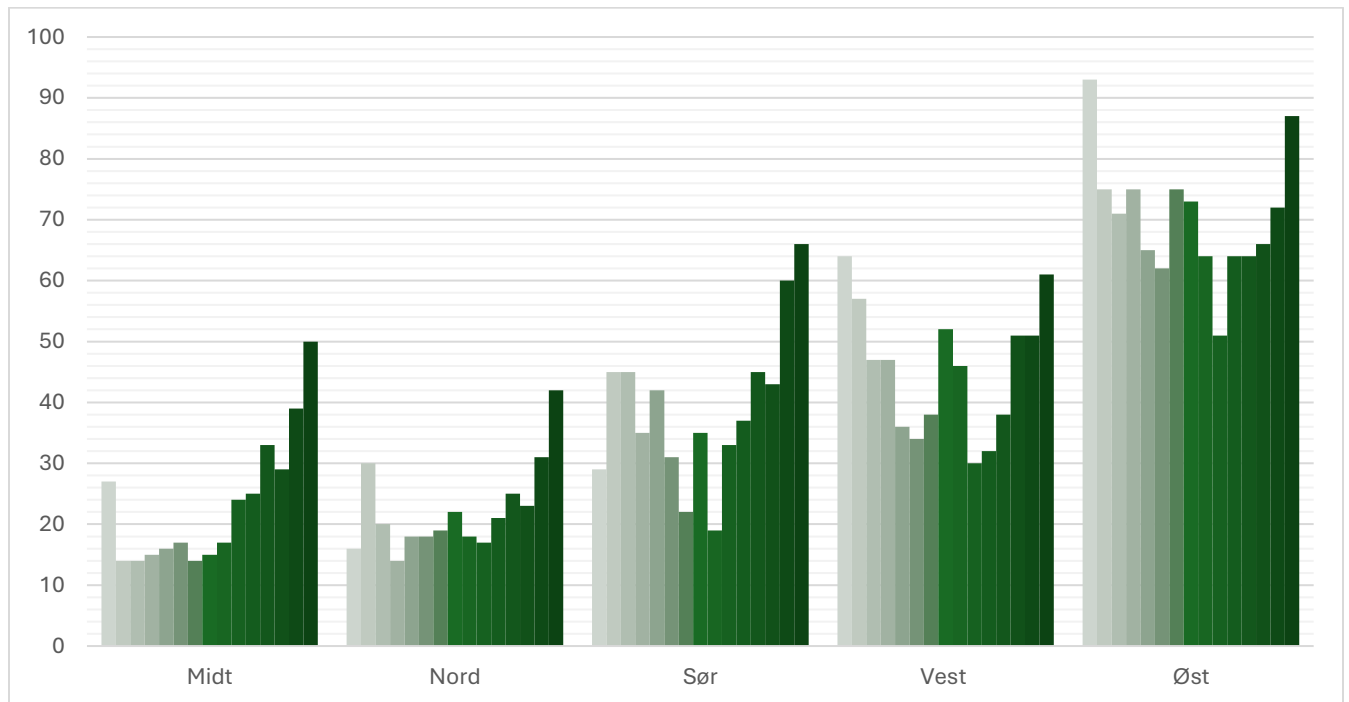
I løpet av perioden fra 2020 til og med april 2025 har antall barn som venter på fosterhjem økt markant. I perioden 2020 – 2022 var den svak nedgang og stabilisering på rundt 200 barn som ventet etter ønsket oppstartsdato. Fra 2023 har derimot antallet økt jevnt frem til utgangen av 2024. I første tertial 2025 ser det ut til antall barn som venter har avtatt noe (fra 339 til 324). Det er for tidlig å si hvorvidt dette er uttrykk for en positiv og faktisk endring, eller om det er utslag av tilfeldige svingninger.

Figuren over viser også utvikling i antall barn som har ventet i forhold til hvor lenge etter ønsket oppstartsdato de har ventet. Det er da særlig utviklingen i gruppen som har ventet mer enn 180 dager (lyseblå søyler) som reflekterer de mest sentrale utfordringene de siste årene. Dess høyere de lyseblå søylene er sammenlignet med de andre søylene (særlig mørkeblå og rød) dess mer tyder dette på at ventepopulasjonen består av barn som det vil være lite sannsynlig at Bufetat finner fosterhjem til. I 2020 utgjorde gruppen som ventet over 6 måneder 40 prosent av barna som ventet, mens per dags dato utgjør de 50 prosent. I

tillegg utgjør de som venter mer enn 180 dager over dobbelt så mange som i årene 2020 til 2023.

Utvikling i antall barn som venter er lik på tvers av de fleste regioner

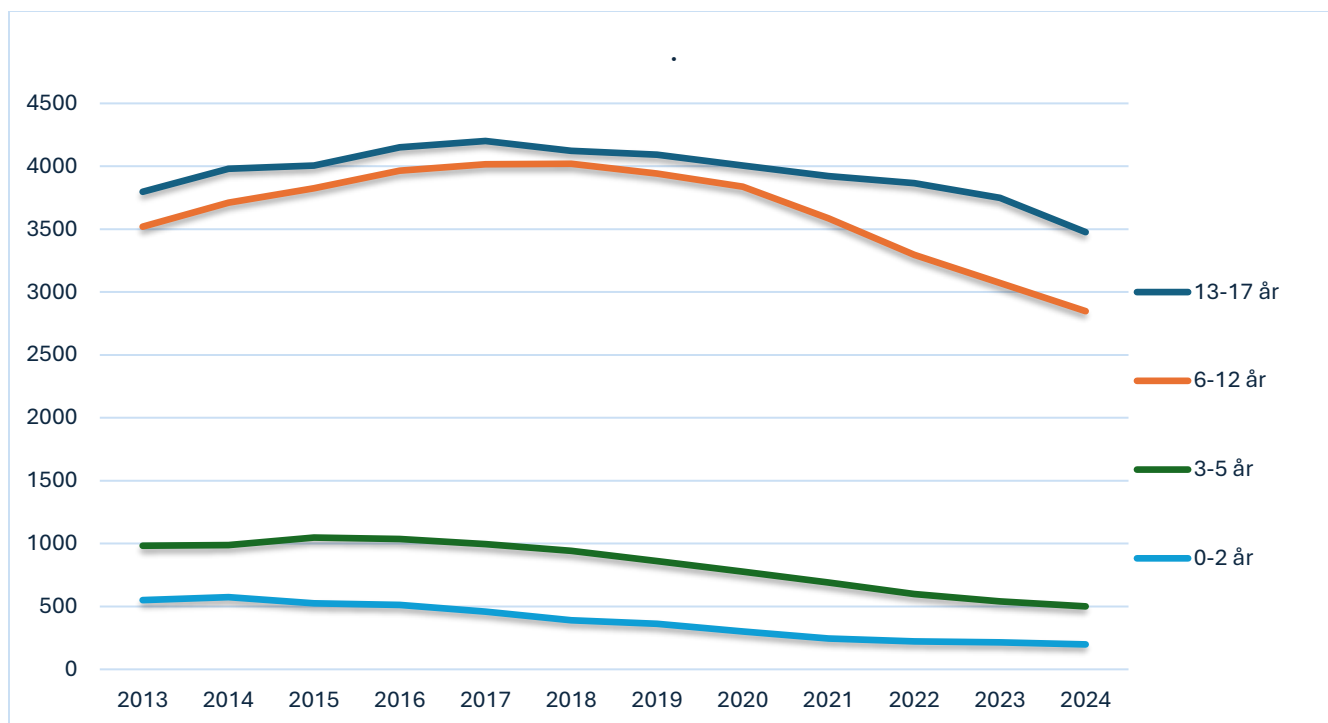
Figuren viser antall barn som venter i hver region hvert tertial 2020 (lyseste søyle) til 2024 (mørkest søyle).

En åpenbar tolkning av utviklingen vi ser i figurene over antall barn som venter og hvor lenge de venter, kunne være at presset på fosterhjem har økt i samme periode og dermed medført at det vil være vanskeligere å rekruttere nok fosterforeldre som dekker behovet. Som det fremgår av utviklingen i antall barn i fosterhjem generelt og antall bestillinger fra kommune til Bufetat spesielt, ser imidlertid ikke dette ut til å være aktuelle forklaringer.

Økt bruk av fosterhjem siste årene kan ikke forklare at flere barn må vente

Figuren viser antall barn i fosterhjem ved utgangen av året 2013 – 2024. Dette er tall over alle fosterhjem, både de som Bufetat er involvert i rekruttering og opplæring av, og de som kommunene rekrutterer selv uten bistand fra Bufetat.

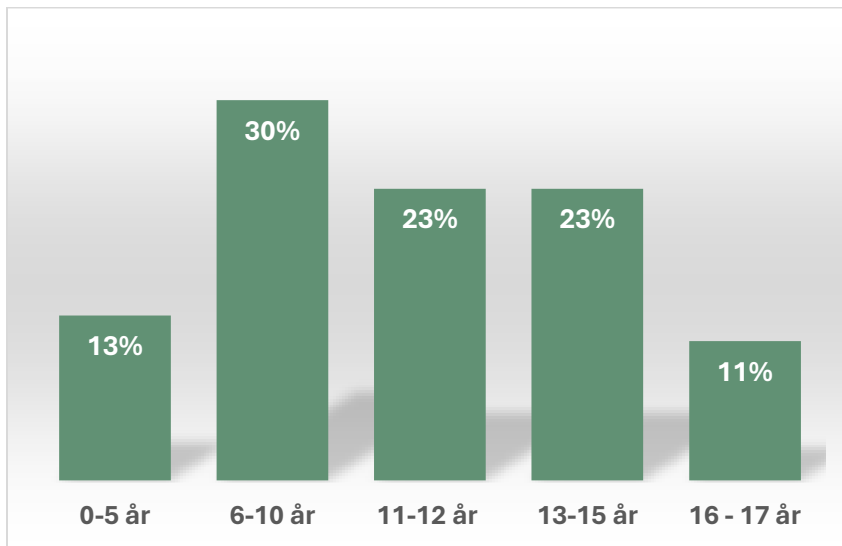
Kilde: Barnevernsregisteret/SSB

Som det fremkommer av figuren over, har antallet barn under 18 år i fosterhjem avtatt markant i samme periode som antall barn som venter har økt. Sammenlignet med 2017 (året med flest barn i fosterhjem), er det i dag om lag 2 300 færre barn i fosterhjem, noe som representerer en nedgang på 25 prosent.

I perioden hvor antall barn som venter på fosterhjem har økt markant (2022 – 2024), er det en nedgang på omtrent 1000 barn i fosterhjem.

Vi ser en særlig nedgang for barn i fosterhjem i aldersgruppen 6 – 12 år fra 2020 – 2024. Dette er bekymringsfullt da denne aldersgruppen sammenfaller med aldersgruppen som utgjør majoriteten av barn som Bufetat strever med å rekruttere fosterhjem til, jamfør figur nedenfor basert på data fra den nye nasjonale databasen over barn som venter mer enn en måned etter ønsket oppstartsdato.

Aldersfordeling barn (2024) som venter mer enn 30 dager etter oppstartsdato

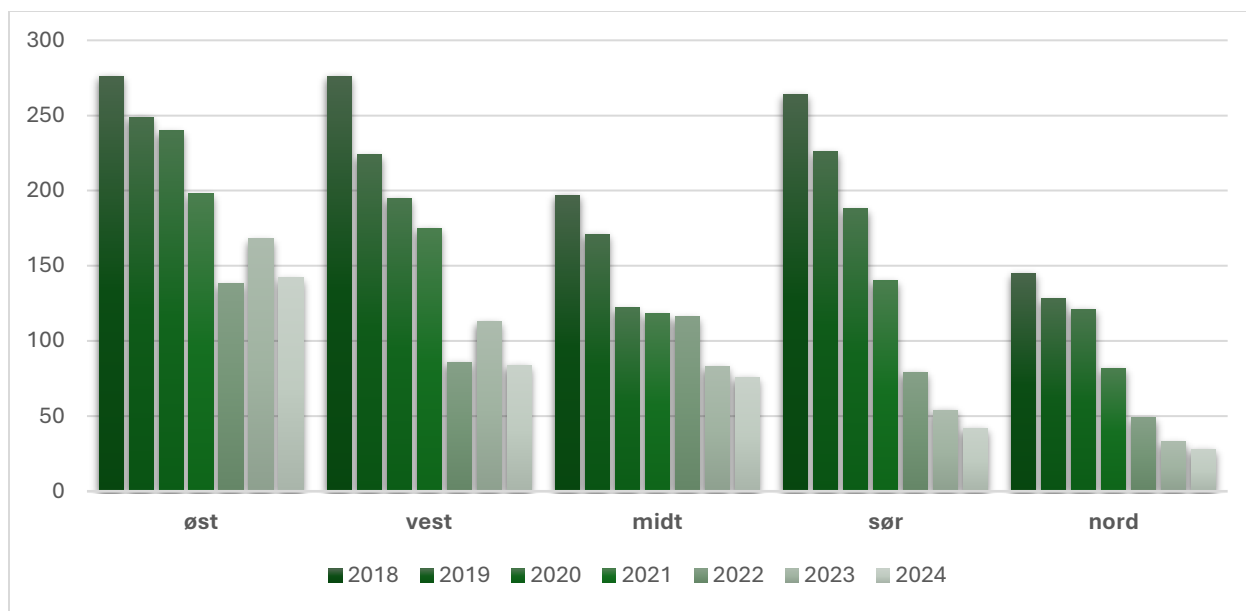

Kilde: Bufdir database barn som venter på fosterhjem

Gitt den kraftige nedgangen i antall barn i fosterhjem de siste årene, kunne vi forventet at det var enklere å rekruttere fosterhjem, særlig til gruppen i barneskolealder, da det har vært mindre etterspørsel etter fosterhjem for denne målgruppen. Nå finner vi at det motsatte er tilfelle: Antall barn i fosterhjem går ned, samtidig som tilgang på fosterhjem også går ned.

Nedgang i oppstart av nye fosterhjemtiltak i alle regioner

Figuren viser utviklingen i antall nye fosterhjemstiltak registrert etter region for perioden 2018 – 2024. I tallgrunnlaget inngår både fosterhjem utenfor slekt og nettverk og fosterhjem i slekt og nettverk. I snitt utgjør slekt og nettverk om lag en tredjedel av de nye plasseringene, men dette varierer veldig mellom region og til dels over tid (i Øst utgjør andelen Bufetat-involverte slekt og nettverk av nye plasseringer nær 50 %, mens i nord er det kun 15 – 20 % av Bufetat-assisterte nye plasseringer som er i slekt og nettverk).

Kilde: Bufdata/Birk-uttrekk

Som det fremkommer tydelig av figuren, har det vært en nedgang i oppstart av nye fosterhjemsplasseringer i Bufetat-regi siden 2018. Dette gjelder alle regionene, men særlig i vest og sør. Hovedtendensen er at de siste to-tre årene skiller seg markant fra de forutgående årene.

Økningen i nye fosterhjemsplasseringer i hel- eller delvis regi av Bufetat, og dermed kapasitetsutfordringer i fosterhjemreserven, kan dermed ikke forklare hvorfor flere barn må vente og vente lengre på fosterhjemsplassering.

Lite endring i henvisninger om fosterhjem fra kommunene siste årene

Når vi sammenstiller tallene for kommunenes søknad om fosterhjem i perioden 2021 til 2025, finner vi at det har vært relativt stabil i denne perioden, med unntak av en liten økning fra 2023 til 2024 (87 flere i 2024). Når vi sammenligner 2022 med 2024 er det så å si ingen forskjell i antall henvisninger i løpet av året.

	2021	2022	2023	2024	2025
Henvisninger Bufetat 2024 – 2025*	1169	1119	1027	1114	1077

*prognose 2025 basert henvisninger pr 13. mai 2025

Basert på antall henvisninger per medio mai i år, har vi beregnet at antall henvisninger totalt i 2025 vil ligge rundt 1050 – 1100. Dette tilsier at det vil være en minimal nedgang i henvisninger i år sammenlignet med 2024.

4 Årsaker til økning i antall barn som venter på fosterhjem

Basert på tallene fra den nasjonale databasen over barn som har ventet på fosterhjem minst en måned etter ønsket oppstartsdato, venter 80 prosent av barna fordi Bufetat ikke har funnet egnet fosterhjem. Den umiddelbare hovedårsaken til at barna venter, er dermed at verken kommunalt eller statlig barnevern klarer å rekruttere fosterhjem i forhold til behovet for fosterhjem.

Dette kommer også frem fra innspillsmøtene Bufdir har hatt med Bufetat. Alle regionene oppgir at det er svært vanskelig å rekruttere fosterhjem sammenlignet med for bare 5 – 10 år siden. Vi kommer tilbake til disse innspillene i avsnitt 5. Mangel på fosterhjem og dermed påfølgende brudd på bistandsplikten, kommer også frem gjennom data fra barnevernsbarometer for 2024:

- 60 prosent av barnevern lederne svarer at Bufetat har brutt bistandsplikten når de har bedt om fosterhjem siste året.
- Kun 15 prosent av barnevern lederne svarer at de er enig eller svært enig i at Bufetat leverer de tjenestene og tiltakene som kommunen har behov for når de etterspør bistand.

Samtidig tyder empirien fra ventedatabasen på at mange kommuner heller ikke aksepterer fosterhjemmet Bufetat tilbyr: et av fem barn som venter fordi kommunene har takket nei til fosterhjemmet, hovedsakelig fordi kommunen legger til grunn at fosterhjemmet ikke er egnet gitt barnets behov. En av fire kommuner som takker nei til tilbudte fosterhjem, viser til at fosterhjemmet er lokalisert for langt unna barnets nettverk.

Utover disse utløsende årsakene til at barna venter (og venter stadig lengre) på fosterhjem, viser tall fra ventedatabasen at det ikke er uvanlig at rekrutterte fosterhjem, som kommunen i utgangspunktet aksepterer, ender opp med å trekke seg før oppstart. En av fem barn som venter på fosterhjem befinner seg i denne kategorien. På bakgrunn av de kvalitative innspillsmøtene med Bufetat, samt erfaringer fra brukerundersøkelsene Fosterhjemsforeningen gjennomfører, er årsaken til at det rekrutterte fosterhjemmet trekker seg at fosterforeldrene og kommunen ikke blir enige om oppdragets økonomiske rammer (varighet av frikjøpsperiode og den økonomiske kompensasjonen), samt de aktuelle fosterforeldrenes opplevelse av oppfølging gjennom veiledning, praktisk støtte og avlastning kommunen kan tilby.

Disse mekanismene vil Bufdir kunne undersøke mer i detalj når ventedatabasen utvides med 2025-barna. Dette vil gi ansats til mer robuste analyser gjennom at antallet som inngår ser ut til å øke fra om lag 280 i dag til om lag 500-600 i løpet av 2025. Dermed kan Bufdir

gjøre mer presise analyser av ulike undergrupper basert på barnas alder, kjønn, oppvekstprofil, demografi og regionstilhørighet.

I tillegg har Bufdir igangsatt forskningsanskaffelse som tar sikte på å kartlegge fosterbarn og fosterforeldres erfaringer. Dette vil også kunne gi verdifull innsikt i hvordan fosterforeldre opplever rekrutteringsprosess, samarbeid med Bufetat og kommunene og hvilke faktorer som fremmer og hemmer kontinuitet i oppdraget.

En bekymring hos Bufetat og fosterhjemsforeningen, er at fosterforeldre enten trekker seg fra oppdraget før det igangsettes på bakgrunn av teoretisk kunnskap om barnet og hvilke faktiske rammebetingelser kommunen er villig til å gi, eller at fosterhjemmene starter opp slik at barnet knytter seg til fosterforeldre, men der fosterforeldre trekker seg fra oppdraget fordi den faktiske kunnskapen om barnet ikke samsvarer med rammebetingelsene fosterforeldrene gis.

Et nærliggende spørsmål blir da om barna som kommunene søker fosterhjem til i økende grad har mer alvorlige traumer og behov. I neste avsnitt ser vi nærmere på denne problemstillingen.

Hva kjennetegner barna som vi ikke finner fosterhjem for?

Bufdir utviklet våren 2024 et nytt rapporteringssystem for Bufetat, som igjen danner grunnlaget for en nasjonal database over alle barn som venter mer enn 30 dager etter ønsket oppstartsdato. Data er samlet inn ved hjelp av et detaljert rapporteringsskjema for hvert enkelt barn som venter. Basert på dataene samlet inn i løpet av 2024, vet vi følgende om barna som kommunalt og statlig barnevern strever med å rekruttere fosterhjem for:

Kjennetegn ved barnas demografi

Alder og kjønn: Gjennomsnittlig alder for barn som ventet i perioden mai til juni 2024 er 11 år. Av barna som venter er 13 prosent i førskolealder, de aller fleste mellom tre og fem år. En av tre er i alderen seks til ti år. Om lag en av fire barn er elleve eller tolv, og tilsvarende andel er i ungdomsskolealder. Det er en hovedvekt av gutter som venter: 60 prosent er gutter, mens 40 prosent er jenter.

Søsken: Av barna som venter på fosterhjem mer enn tretti dager, har 22 prosent søsken det er ønskelig at skal bosettes sammen. Til sammenligning oppgir Bufetat at 60 prosent av barna som venter har søsken det ikke er ønskelig at skal flytte i samme fosterhjem.

Landbakgrunn: En av tre barn som venter på fosterhjem er født utenfor Norge. Om lag halvparten av barna som venter på fosterhjem har foreldre født utenfor Norge. Over 90 % av disse har bakgrunn fra ikke-vestlig opprinnelsesland. På landsbasis har derfor halvparten

av barna som venter på fosterhjem ikke vestlig bakgrunn.

SSB sin statistikk viser at blant barn med vedtak om omsorgsovertakelse¹ totalt sett i løpet av 2023), har 9 prosent et annet fødeland enn Norge. I gruppen av barn som venter mer enn 30 dager på fosterhjem, utgjør denne gruppen derimot mellom 30 og 34 prosent - altså tre til fire ganger mer enn hva de utgjør i omsorgstiltaksgruppen og dermed en kraftig overrepresentasjon.

Statistikk over landbakgrunn til alle barn under omsorg viser at om lag 20 prosent hadde landbakgrunn utenfor Norden og Vest-Europa. Blant barn som venter mer enn 30 dager, utgjør tilsvarende gruppe mellom 40 og 45 prosent. Andelen med foreldre som har asiatiske, afrikanske eller sør-amerikanske fødekontinent, er dermed dobbelt så høy blant barn som venter på fosterhjem enn blant barn under omsorg i fosterhjem og institusjon generelt.

Kjennetegn ved barnas oppvekst, omsorgsbehov og utagering

Foreldres omsorg: 9 av 10 barn har opplevd alvorlig mangler i omsorgen fra foreldre, mens 6 av 10 av har vært vitne til vold, og/eller vært utsatt for psykisk vold fra foreldre. I underkant av halvparten har vært utsatt for fysisk vold fra foreldre, mens for 1 av 10 er det kjent at barnet har vært utsatt for seksuelle overgrep.

Barnas behov: 1 av 5 har særskilte omsorgsbehov biologiske foreldre ikke kan ivareta, mens nær en av tre har somatiske helseutfordringer. 7 av 10 har psykiske helseutfordringer, mellom 20 og 30 prosent har spiseforstyrrelser og/eller annen selvskading.

Barnets atferd/utagering: Nær 4 av 10 barn utagerer fysisk mot andre personer, mens 1 av 4 utagerer mot fysiske objekter. 1 av 10 har deltatt i/utført skadelig seksuell atferd, mens henholdsvis 7 og 4 prosent har vært involvert i kriminalitet og rus.

Barnas forløp i barnevernet forut for venting i 2024

Alder første kommunale tiltak: De aller fleste har mottatt sitt første kommunale barnevernstiltak i løpet av sine første leveår. Over halvparten var fire år eller yngre ved første kommunale barnevernstiltak. Fire av ti var to år eller yngre. Det er kun et fåtall av barna som venter som mottok sitt første tiltak etter fylte 12 år, om lag en av ti barn var i

¹ SSB publiserer ikke statistikk over landbakgrunn for fosterhjemsgruppen, heller ikke over barn som bor i fosterhjem hjemlet som hjelpetiltak. Derfor har vi kun gruppen med omsorgsvedtak å se hen til.

ungdomsskolealder ved første tiltak.

Barnas alder ved første plassering: Når det gjelder barnas aldersfordeling ved første plasseringstiltak, viser analysene at 25 prosent var fire år eller yngre ved første plassering. Det er tendens til at første plassering øker med alder frem til 10-års alder, for deretter avta ganske markant. En av ti flytter i første plasseringstiltak etter fylte 13 år.

Når barna går ut av barneskolen, har over 90 prosent mottatt sitt første kommunale tiltak og flyttet minst en gang til plasseringstiltak.

Ventetid og kjennetegn ved gruppen som venter lenge

Gjennomsnittlig ventetid for gruppen som ventet i 2024 var 8,2 måneder, mens median ventetid er 6 måneder. Grunnen til at median ventetid er lavere, skyldes at en del av barna venter svært lenge – om lag en av fire barn har ventet mer enn et år og av disse har en femtedel ventet mer enn to år.

Det er ikke tilfeldig hvilke barn som har lengst ventetid. I gruppene som har lengst ventetid (over gjennomsnittet), er barn som har

- somatiske helseutfordringer
- skadelig seksuell atferd
- spiseforstyrrelser
- utagerer fysisk mot andre personer
- selvskader seg
- har psykiske helseutfordringer

Blant gruppene med lengst ventetid finner vi også barn som

- har vært vitne til vold i nære relasjoner/hjemme
- har familie med konservativ religiøs praksis
- mangler omsorgsperson
- har opplevd fysisk og psykisk vold
- har foreldre med nedsatt omsorgsevne (pga egen somatisk eller psykiske helse/kognitivt nivå)
- har vært utsatt for seksuelle overgrep

Disse empiriske analysene av barna som venter på fosterhjem, viser at en stor andel har svært komplekse helse- og omsorgsbehov. Dette leder over til en ny problemstilling: Har det skjedd en endring i behovsprofilen over tid? Betyr i så fall dette at kommunene har

høyere terskel for å plassere barn i fosterhjem nå enn tidligere? Hvis så er tilfelle, hva er bakgrunnen for denne tendensen?

En annen tolkning kan være at barna ikke har mer komplekse helse- og omsorgsbehov nå enn tidligere, men at systemene rundt barna har fått mer kompetanse i å tolke og dokumentere barnas behov. Innføring av tverrfaglig helsekartlegging (for en del av kommunene) i 2023 og med utrulling i 2024 og 2025, kan ha bidratt til en mer presis og helhetlig forståelse av behov barnevernstjenestene og Bufetat ikke hadde samme grunnlag for tidligere. Innenfor rammen av dette oppdraget, er det ikke mulig å avdekke hvorvidt endring i barnevernets evne til å fange opp behov er årsaken til barnas behov oppleves som mer komplekse enn tidligere eller om fosterhjemspopulasjonen i økende grad har mer alvorlig helse- og omsorgsprofil. Forskningsprosjektet Bufdir har igangsatt for å evaluere tverrfaglig helsekartlegging, vil kunne bidra med empiri for å avklare nærmere.

Det er også viktig å fremheve at mange av barna som venter på fosterhjem, i henhold til beskrivelsene fra barnevernstjenestenes i henvisningskjemaene, ikke er registrert å inneha komplekse helse- og omsorgsbehov.

Om lag ett av ti barn som ventet på fosterhjem i 2024, var i barnehagealder. Dette er en gruppe som Bufetat/BFE i innspillsrunden oppga at det var enkelt å rekruttere fosterhjem til før, men som de nå strever med å rekruttere hjem til. I tillegg er det mange av barna som venter som verken har helseutfordringer, sosiale utfordringer (utagerer mot personer eller objekter), eller vært utsatt for vold/vitne til vold.

Selv om fravær av slike beskrivelser i henvisningskjemaet, ikke er ensbetydende med at de ikke har vært utsatt for traumer eller alvorlige hendelser, gir det likevel en indikasjon på at selv barn som primært trenger en hverdagslig og trygg ramme rundt seg, og der det umiddelbart ikke fremstår at det er behov for forsterkning eller spesialisert kompetanse hos fosterforeldre, også er vanskelig å rekruttere fosterhjem for.

Gjennom innspillrundene med Bufetat-regionene og Barne- og familieetaten, ble det tegnet et bilde av selv små barn i førskolealder og som ikke hadde særskilte behov, var vanskelig å rekruttere fosterhjem til. Denne gruppen mente representanter for Bufetat antagelig består av barn som kommunen selv har forsøkt å rekruttere fosterhjem til uten bistand fra Bufetat, i den tro at det kunne være mulig, men likevel ikke fant noe hjem til i egen regi.

Barna som venter på fosterhjem, kan ikke deles kategorisk inn i to grupper: barn med komplekse helse og omsorgsbehov og barn uten disse behovene. Dette er et analytisk skille

for å forenkle beskrivelsen. De fleste barn vil ligge et sted midt imellom og ulike situasjoner/ytre omsorgsrammer vil kunne fremme og dempe hvor synlige barnas behov er.

Det er likevel tankevekkende at både barnevernstjenestene og Bufetat beskriver at mange av barna som venter på fosterhjem, umiddelbart og på rekruttering av fosterhjem-tidspunktet, ikke innehar særskilte helse- og omsorgsbehov, vi kommer tilbake til dette under avsnitt 5.

Denne situasjonen kan indikere at årsakene til at mange barn venter, også henger sammen med endringer i samfunnsstrukturen, altså forhold som ikke har direkte med barna som venter å gjøre eller med barnevernstjenestenes evne til å motivere, rekruttere og klargjøre potensielle fosterhjem.

I den videre teksten vil vi gjennomgå inngripende samfunnstrender for å gi et mest mulig helhetlig bilde av hvorfor kommunene og stat strever med å rekruttere fosterhjem.

Samfunnsendringer som påvirker tilgang på fosterhjem i befolkningen

Her presenteres større samfunnsendringer som hver for seg, og til sammen danner premisser for det kommunale og statlige «rekrutteringsrommet».

Endringer i sysselsettingsgrad og utdanningsnivå

Tidligere praksis og kjønnsroller i samfunnet gjorde det mer vanlig at kvinner tok hovedansvar for omsorgsoppgaver, inkludert fosterhjemsoppdrag, mens menn i stor grad har hatt inntektsgivende arbeid utenfor hjemmet. En stor andel av fosterhjem har tradisjonelt bestått av at fostermor jobbet i hjemmet, mens fosterfar har arbeidet fulltid utenfor hjemmet. Denne modellen har derfor vært en implisitt forutsetning i rekrutteringen av fosterhjem, også frem til nyere tid.

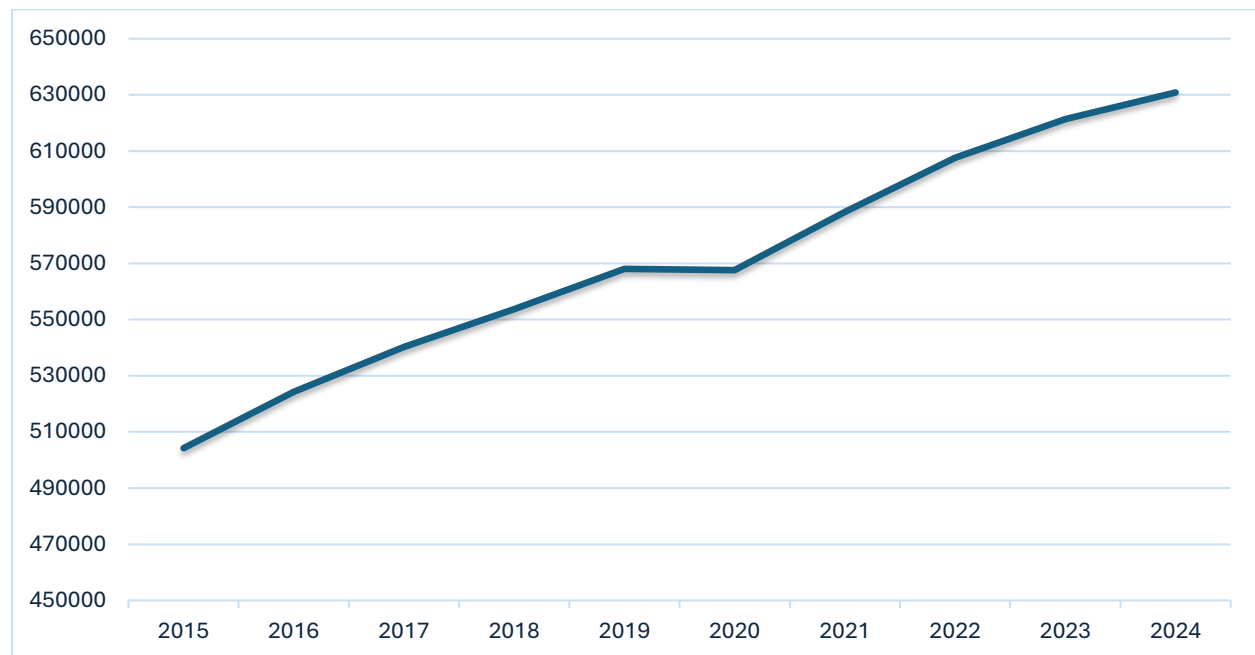
Yrkesstrukturen har imidlertid blitt betydelig endret i løpet av årene det moderne fosterhjemssystemet har eksistert. Norge har en relativt høy andel av befolkningen i jobb sammenlignet med mange andre europeiske land. Yrkesdeltakelsen blant kvinner har ikke bare økt vesentlig de siste 50 årene, men fortsetter å stige jevnt.

Samlet sett viser statistikk over sysselsetting to sentrale utviklingstrekk:

- En betydelig økning i kvinners yrkesdeltakelse (andelen som arbeider utenfor hjemmet) siste årene
- En trend der stadig flere kvinner jobber heltid, noe som har ført til at forskjellen i deltidsarbeid mellom kjønnene har avtatt over tid.

Når vi dykker ned i denne statistikken og ser nærmere på kvinner i typisk alder for fosterhjemsoppdrag, det vil si 20 – 50 åringer, finner vi at bare i løpet av de siste 10 årene har antallet kvinner som jobber fulltid økt markant, fra om lag 500 000 i 2015 til 630 000 i 2024. Dette representerer en økning på 25 prosent og innebærer at det er 130 000 færre kvinner i typisk «fosterforeldre-alder» som jobber i redusert stilling i 2024 enn snaut ti år tidligere.

Figur: Antall kvinner 25 - 54 år som jobber fulltid, 2015 - 2024

Kilde: 12540: Sysselsatte. 4. kvartal, etter kjønn, alder, arbeidstid, statistikkvariabel og år. Statistikkbanken SSB

Bare i løpet av de siste to årene jobber om lag 20 000 flere kvinner fulltid. De færreste med fulltidsarbeid har råd til å si opp arbeidet eller kutte drastisk i arbeidsinntekt. En direkte konsekvens er at det er betydelig flere kvinner hvert år i målgruppen for fosterhjemsoppdrag som enten må frikjøpes eller som må kombinere fosterhjemsoppdraget med fulltidsjobb.

Utvikling i antall fulltidsansatte kvinner betyr også at stadig flere står overfor dilemma der de må velge mellom å kombinere fulltidsstilling med et krevende omsorgsoppdrag, eller å si opp en fulltidsstilling når permisjonsrettighetene ikke lenger gir mulighet til å beholde jobb parallelt med fosterhjemsoppdraget. I tillegg: Disse kvinnene vil ha høyere økonomiske forventninger og krav til økonomisk kompensasjon ved frikjøp enn kvinner som i forkant av fosterhjemsoppdraget jobbet deltid eller ikke hadde inntektsgivende arbeid.

Når det gjelder utviklingen i antall kvinner som jobber deltid, som tidsmessig har en gunstigere utgangsposisjon med hensyn til å kunne kombinere fosterhjemsoppdraget med annet lønnet arbeid, finner vi at denne gruppen reduseres kraftig for hvert år og går over til fulltidsarbeid.

I statistikken over de som jobber deltid 40 – 80 %, ser vi at det er denne gruppen som øker arbeidstiden til fulltid eller tilnærmet fulltid. I 2022 jobbet om lag 200 000 kvinner i Norge deltid, men dette gjaldt 180 000 kvinner i 2024. Dette innebærer at «deltids-poolen» som kommunene og Bufetat kan rekruttere fra, i dag består av 16 000 færre personer.

Dermed kan både nedgangen i antall deltidsarbeidende og økning i antall fulltidsarbeidende kvinner være en viktig faktor for å forstå hvorfor det er færre som faktisk ønsker å bli fosterforeldre og opplever at barnas omsorgsbehov kan forenes med rollen som fulltids yrkesaktiv.

Parallelt med endringer i yrkesstrukturen har utdanningsnivået i Norge økt jevnt. I 2024 hadde litt over 50 prosent av befolkningen over 16 år utdanning på høyskole- eller universitetsnivå, mot 40 prosent i 2010 og 20 prosent i 1980.

Kvinner har i økende grad tatt høyere utdanning. Allerede i 2022 hadde en større andel kvinner enn menn lang universitets- og høyskoleutdanning.

Økt utdanningsnivå i befolkningen har flere konsekvenser for hvem som vurderer å bli fosterforeldre – og hvilke forventninger de har til rollen. Dette kan for det første omhandle økt samfunnsforståelse og rettighetsbevissthet

Personer med høyere utdanning har ofte bedre innsikt i hvordan velferdssystemet fungerer, juridiske rettigheter og plikter og kompleksiteten i barnevernets regelverk. Dette kan gjøre dem mer kritiske og selektive i møte med offentlige oppdrag som fosterhjem. I tillegg henger høyere utdanning sammen med forventninger til foreldrerollen. Utdanning gir ofte økt kunnskap om barns utvikling, psykologi og omsorgsbehov. Dette kan føre til mer refleksjon rundt hva det innebærer å være en god omsorgsperson og økt bevissthet om egne grenser og kapasitet. Disse foreldrene kan derfor ha lavere terskel for å si nei til oppdrag som oppleves som for krevende.

Potensielle fosterforeldre med høy utdanning kan videre derfor stille større krav til støtte og oppfølging. Dette kan komme til uttrykk gjennom høyere forventninger til kvaliteten på veiledning og støtte fra barnevernet, lavere toleranse for mangelfull oppfølging og ønske om mer strukturert samarbeid med barnevernstjenesten og andre offentlige instanser.

Med høyere utdanning følger ofte høyere inntekt og karriereambisjoner. Dette kan føre til økt krav om økonomisk kompensasjon for tapt arbeidsinntekt, lavere villighet til å gå ned i

stilling eller være hjemmeværende og ønske om fleksible løsninger som lar dem kombinere arbeid og fosterhjemsoppdrag.

Selv om økt utdanningsnivå kan bedre fosterforeldres kompetanse og forutsetninger for å forstå og håndtere rollen, kan det også gjøre dem mer selektive med hensyn til fosterhjemsoppdragets omfang og innhold. Dette kan føre til at færre melder seg eller at de takker nei til oppdrag som tilbys fra kommunal side.

I takt med høyere utdannet befolkning, kan dette forklare nedgang i antall som ønsker å påta seg et fosterhjemsoppdrag.

Utvikling i levestandard og husholdningens utgifter

Levestandarden i Norge har vært høy og har økt betydelig de siste tiårene for det store flertallet av befolkningen. Økonomisk vekst har ført til en betydelig realinntektsvekst for de fleste innbyggere. Men høyere levestandard betyr også økte forventninger til inntekt, høyere utgifter til bolig og behov for en forutsigbar økonomi tilpasset levestandarden.

De seneste årene har folk i Norge fått dårligere råd. Dette skyldes primært høy prisvekst (inflasjon) og stigende renter. Kriser og uro har ført til store kostnadsøkninger for mange husholdninger. Levekostnader har økt formidabelt, særlig for husholdninger med barn. Tall fra SSB sin levekårsundersøkelse^{iv}, viser at husholdninger med barn betalte omkring 7 000 kroner mer per måned for å bo, sammenlignet med snittet for 2011–2020. Økningen er særlig stor de siste par årene.

Renteøkningene vi har bak oss har gitt en markert økning i husholdningenes renteutgifter. Månedlige renteutgifter for boligeiere har økt med 86% sammenlignet med perioden 2011–2020. Andelen husholdninger med renteutgifter som utgjorde minst 15% av samlet inntekt før skatt, økte fra 4,2% i 2022 til 14,5% i 2023. For de aller fleste husholdningene, som har flytende rente, slår renteendringene raskt ut i lånekostnadene. Dette virker isolert sett innstrammende på økonomien.

Statistikk og beregning av avgifter til private forbruksvarer viser en kraftig økning. I henhold til SIFOs forbrukskalkulator har årlige husholdningsutgifter for to voksne og et barn økt med om lag 130 000 i året når vi sammenligner 2024 med 2015. Samtidig har befolkningen over tid opparbeidet seg forventninger om høyere velstand og behov for høyere inntektsnivå, som igjen gir behov for og forventninger til godtgjørelser, permisjoner og frikjøp i et fosterhjemsoppdrag.

Konsekvensene av den høye prisveksten og de økte rentene er tydelige for husholdningene. Kjøpekraften har blitt redusert, og det har vært manglende reallønnsvekst eller

reallønnsnedgang. Privat forbruk har holdt seg nede, og falt i 2024 for første gang siden 1980-tallet, med unntak av pandemiåret 2020.

Mye har skjedd i befolkningens privatøkonomi de siste årene, som igjen kan bidra til å forklare hvorfor mange ikke har råd til å være fosterhjem.

Demografiske endringer: Flere enslige og flere bor i byer

Ifølge [tall fra SSB](#) bodde 1 067 700 personer, eller hver femte person i Norge, alene i 2024^v. Det er vanskeligere å ta på seg et fosterhjemsoppdrag alene. Når andelen som bor alene øker og flere venter med å etablere seg med partner, gjør det at tilgangen på potensielle fosterhjem er mer begrenset nå enn den var for bare ti år siden.

Flere i Norge bosetter seg i tettbygde strøk. Ved å flytte fra bygdestrøk til byen går man ikke nødvendigvis ned i levestandard, men i kvadratmeter på grunn av høyere kvadratmeterpris. Mindre bolig påvirker muligheten til å ha et ekstra barn boende hos seg.

Tidligere var dessuten fosterhjem der fosterforeldrene drev gård en viktig rekrutteringsarena. Det var mange fordeler med disse fosterhjemmene. Barna fikk være en del av husholdning med dyr og bidra på gården. Det muliggjøre mestring og tilhørighet for barnet samtidig som foreldrene fikk hjelp med gårdsdriften. I løpet av de siste tretti årene har imidlertid antall gårder i drift blitt redusert fra drøyt 100 000 til 36 000^{vi}, og bare de siste to årene har 1000 gårder i drift blitt nedlagt^{vii}.

I takt med at stadig færre bor og jobber med gårdsdrift, har tilgangen på disse fosterhjemmene gått kraftig ned.

Samfunnsendringene indikerer endrede premisser for fosterhjemsordningen

Oppsummert så tyder samfunnsendringene på at tradisjonelle kjønnsroller er endrer, med en betydelig økning i kvinners yrkesdeltakelse og en trend der stadig flere kvinner jobber heltid. Dette innebærer at mange potensielle fostermødre nå har fulltidsjobb og krever derfor høyere økonomisk kompensasjon og frikjøp for tapt arbeidsinntekt for å kunne påta seg oppdraget. Samtidig har utdanningsnivået i befolkningen steget markant, noe som gir økt samfunnsforståelse og rettighetsbevissthet, og stiller høyere krav til veiledning og støtte fra barnevernstjenestene. Den generelle levestandarden har økt, men de siste årene har høy prisvekst og stigende renter redusert kjøpekraften betydelig, slik at mange husholdninger ikke lenger har råd til å være fosterhjem eller krever mer i økonomisk kompensasjon enn hva kommunene er villig til å imøtekomme. I tillegg har demografiske endringer som flere enslige og økt urbanisering, også bidratt til å endre premissene for tilgangen på fosterhjem i befolkningen.

De store strukturelle endringene i befolkningens levestandard og kunnskapsnivå om barn, omsorg og fosterhjemssystemet, reflekterer at det er kan være andre mekanismer enn tidligere som er i spill bak fosterforeldres motivasjon og handlingsrom til å ta på seg oppdrag.

Faktorer relatert til endringer i barnevernssektoren

Nedenfor gjennomgår vi endringer i barnevernssektoren i løpet av de siste årene som har bidratt til endrede premisser for rekruttering av nye og gjenrekruttering av tidligere fosterhjem.

Kommunal tilpasning til barnevernsreform

Barnevernsreform som ble implementert fra og med 2022 innebar å flytte en større del av økonomisk ansvar og oppgaver på barnevernsfeltet fra statlig til kommunal sektor.

Med barnevernsreformen fikk kommunene et mer helhetlig økonomisk ansvar for ordinære fosterhjem. Før reformen betalte kommunene en egenandel, og staten dekket resten av kostnadene for forsterkede fosterhjem.

Etter reformen ble denne refusjonsordningen avviklet, og kommunene fikk fullt økonomisk ansvar for slike plasseringer. Barnevernsreform medførte også en dobling av kommunenes utgifter til institusjonsplass, der et typisk opphold økte fra i underkant en million i året til nær 2,5 millioner i året per barn.

Det har vært en bekymring for at kommunene har økt terskelen for å søke bistand fra Bufetat til plassering av barn utenfor hjemmet. Innføring av barnevernsreformen sammenfalt med nedgang i kommunenes økonomiske handlingsrom, og dette kan ha forsterket kommunenes uønskede tilpasning. Det kan være utfordrende å få øye på dette gjennom foreliggende statistikk. Går etterspørsel etter statlige plasseringstiltak ned fordi barna får bedre hjelp gjennom kommunale tiltak, eller skal man tolke nedgang i etterspørsel som uttrykk for at kommunen ikke prioriterer det enkelt barns behov for kostbart tiltak over andre presserende økonomiske behov i kommunen?

En uønsket tilpasning fra kommunal side, kan komme til uttrykk gjennom et nokså kraftig fall i etterspørsel etter fosterhjem og barnevernsinstitusjon de første årene etter innføring av reform sammenlignet med de forutgående årene, eller at kommunene i større grad søker barn og ungdom med komplekse helse- og omsorgsbehov til fosterhjem fremfor barnevernsinstitusjon.

Det kan også komme til uttrykk ved at alder for første plassering i fosterhjem eller institusjon øker markant, eller kommer signifikant lengre ut i et barnevernsforløp enn før reform.

Uønsket tilpasning kan dessuten reflekteres gjennom at barna som kommunene søker fosterhjem til (eller institusjon), har mer komplekse helse- og omsorgsbehov som følge av at de lever lenger i negative og risikofylte omsorgssituasjoner. Dersom terskel for å søke barn til fosterhjem i Bufetat-regi har økt eller dersom kommunene søker barn til fosterhjem fremfor institusjon, kan dette medføre at mange det søkes fosterhjem til har mer komplekse helse- og omsorgsbehov en tidligere. Dette kan igjen medføre at det er vanskelig å rekruttere egnet fosterhjem eller at rekruttert fosterhjem trekker seg. Det kan også føre til brudd i plassering, som igjen medfører både behov for nytt fosterhjem og at fosterhjemmet der det ble brudd, mister motivasjon for å være fosterhjem for nye barn. I tillegg vil historier om fosterhjem som opplever brudd, redusere andres motivasjon for å være fosterhjem.

Bufdirs tilstandsanalyse av barn på barnevernsinstitusjon^{viii} (mai 2025) gir indikasjoner på at flere av disse mekanismene kan være i spill:

«Antallet barn og unge i barnevernsinstitusjon var på et særlig lavt nivå fra utgangen av 2021 til 2023. Det er naturlig å se dette i sammenheng med innføringen av barnevernsreformen fra 2022, og at kommunene justerte sin bruk av barnevernsinstitusjon allerede fra 2021, da det ble kjent at de kommunale egenandelene for å flytte barn i institusjon ville øke. I en følgeevaluering av barnevernsreformen finner Menon og NTNU at kommunene har utviklet et tiltaksapparat som spisser seg mot å unngå å flytte barn utenfor hjemmet. I spørreundersøkelser blant barnevernsledere bekrefter over halvparten at de etter innføringen av reformen setter inn flere eller mer intensive tiltak per barn og familie, for å forhindre at barn må flytte ut av hjemmet. Om lag en tredjedel svarer at tiltakene i barnevernstjenesten i større grad enn tidligere er rettet mot ungdom i risiko for å måtte flytte ut av hjemmet. Dette tyder på at mange kommuner i større grad har prøvd ut hele spekteret av tiltak, før et barn får vedtak om opphold i barnevernsinstitusjon. Samtidig kan også denne responsen på reformen ha skapt et urealistisk bilde av at det er et redusert behov for tiltak i barnevernsinstitusjon, og at etterspørselen etter plasser dermed kan ha vært lavere enn det reelle behovet. I så fall kan det være at barn som egentlig hadde hatt behov for et institusjonsopphold på et tidligere tidspunkt har måttet vente for lenge på et tiltak tilpasset deres behov. I verste fall kan dette ha ført til at barnets utfordringer har vokst seg større enn de ville gjort, om de hadde fått flytte inn i en institusjon tidligere.» (Barn i barnevernsinstitusjon – en tilstandsanalyse, 2025, s.3).

Følgeevalueringen av barnevernsreform vil kunne belyse disse utviklingstrekkene nærmere.

Analysen av den nasjonale databasen over barn som venter på fosterhjem, jamfør avsnitt 4.1 over, gir klare indikasjoner på at majoriteten av barna som venter på fosterhjem, har komplekse helse- og omsorgsbehov, og som skiller seg vesentlig fra behovene i den generelle norske barnebefolkningen. Denne databasen ble først opprettet i 2024, og Bufdir har ikke sammenligningsgrunnlag bakover i tid. Vi kan dermed ikke trekke slutninger på bakgrunn av eksisterende data om ventepopulasjonen, når det gjelder utvikling i alvorlighetsgraden i barnas behov.

Vi har imidlertid innhentet data om utviklingen over tid fra innspillsmøtene med Bufetat, Barne- og familieetaten i Oslo, samt fra Fosterhjemsforeningen. Vi kommer tilbake til deres vurdering av situasjonen i avsnitt

Barnevernsreform innebar også at kommunene fikk et økt faglig ansvar for fosterhjem, blant annet gjennom et helhetlig ansvar for oppfølging og veiledning av fosterhjem. En sentral implikasjon av denne oppgaveforskyvningen vil være at kommunene må øke kapasiteten i tjenestene som følge av flere oppgaver, men kanskje vel så viktig:

Kommunene må sikre at ansatte i barnevernstjenestene og tilgrensede tjenester, har tilstrekkelig faglig kompetanse til å følge opp fosterhjem på en forsvarlig måte, både i form av spesialisert kunnskap om råd og veiledning av familier med barn som har komplekse omsorgsbehov, men også i form av nok ansatte til å kunne agere raskt nok i sårbare faser av fosterhjemsforløpet. Det stilles dermed krav som kan være utfordrende for kommunene å sikre hos sine ansatte, særlig kommuner som kjennetegnes av lav sentralitet og lite arbeidsmiljø, og som strever med å rekruttere generelt, og personer med sosialfaglig eller barnevernsfaglig kompetanse spesielt.

Case som illustrerer fosterhjem som trenger oppfølging fra barnevernstjenesten av god faglig kvalitet og som har kapasitet i faser som er spesielt sårbare:

Ella (9 år) har bodd hos fosterforeldrene Jens og Kari i snart to år. Jens og Kari har en biologisk sønn på 13 år. Ella ble plassert i fosterhjem etter alvorlig omsorgssvikt i tidlig barndom. Hun har vært utsatt for både fysisk og emosjonell forsømmelse, og det er mistanke om at hun ble eksponert for rusmidler under svangerskap. Hun har også vært feilernært i sine første leveår.

Ella har:

- Tilknytningsvansker og viser lite tillit til voksne.
- Kognitive utfordringer, særlig med konsentrasjon og språk.
- Søvnvansker og natteskrekk, som gjør at hun ofte er våken flere ganger hver natt.
- Utagerende atferd, særlig i møte med andre barn – hun slår, roper og trekker seg plutselig unna.
- Er under utredning hos BUP og har behov for fysioterapi grunnet motoriske forsinkelser.
- Har behov for tilrettelegging i skolen, og PPT er involvert.

Fosterforeldrenes hverdag: Jens og Kari jobber begge tilnærmet fulltid, men må stadig:

- Ta fri for å følge Ella til BUP, PPT, lege og fysioterapi.
- Delta i møter med skole, barnevern og helsevesen.
- Ofte være våkne om natten for å trøste og roe Ella.
- Håndtere krevende situasjoner i hjemmet, som utagering og emosjonelle sammenbrudd.
- Ofte hente Ella på skolen før skoledagen er omme på grunn av opprivende konflikter med andre barn.

Oppfølging fra barnevernstjenesten

- Kontaktpersonen i barnevernet er 25 år, nyutdannet, og har ingen erfaring med barn eller veiledning av foreldre. De andre kollegaene kan bare bistå i liten grad bistå, da en er langtidssykemeldt, en stilling er ubesatt og de tre andre har nok med sine egne saker.
- Jens og Kari opplever at de ikke får tilstrekkelig veiledning, støtte eller avlastning.
- De begynner nå å vurdere å si opp oppdraget, selv om de er glade i Ella og ønsker det beste for henne.

I avsnitt 5 nedenfor, ser vi nærmere på hvordan Bufetat, BFE og NFF opplever at kommunenes oppfølging av barn og fosterforeldre fungerer, samt hvilke implikasjoner mangelfull oppfølging kan ha for rekruttering av nye og gjenrekruttering av tidligere fosterforeldre.

Konsekvenser av nedstengning av samfunnet under pandemi for barnevernspopulasjonen og fosterhjemspopulasjonens omsorgsbehov

Nedstengningene under pandemien i 2020 – 2022 kan ha bidratt til flere alvorlige konsekvenser for barn og unge i familiekontekster preget av vold- og omsorgssvikt, der foreldre strever med psykiske helseutfordringer og rus, eller der foreldre strever med å sette grenser og ivareta barn og ungdommer som selv strever med psykiske utfordringer. På grunn av nedstengning og redusert tilstedeværelse av lærere, helsesykepleiere og andre fagpersoner, ble det vanskeligere å oppdage omsorgssvikt og vold, barnevernet mottok

færre meldinger og mange barn og unge ble værende lengre i skadelige miljøer, noe som kan ha bidratt til å forverre deres psykiske og somatiske helse.

Som følge av smittevernstiltak, ble kapasiteten i hjelpeapparatet redusert i lengre perioder. I periodene der samfunnet åpnet opp, erfarte man økt press på psykisk helsevern og barnevern, som kom til uttrykk gjennom lang ventetid for utredning og behandling, men også underbemanning og høy belastning i tjenester som PPT, BUP og barnevern. Dette igjen medførte mindre tid og ressurser per barn, og kanskje særlig for de som allerede var i risikozonen før pandemien.

I etterkant av pandemi, rapporterer tjenester til utsatte barn og unge at man nå har flere barn med sammensatte traumer og utviklingsforstyrrelser, flere som strever sosialt, og økt forekomst av angst, depresjon, atferdsproblemer og skolevegring. Kort sagt: Følgene av pandemien har ført til at sårbare barn kan ha behov for mer omfattende og langvarig hjelp enn tidligere. Vi kommer tilbake til disse problemstillingene i avsnitt 5.

EMD-dommene og implikasjon for fosterhjemsomsorgen

EMD-dommene (dommer fra Den europeiske menneskerettighetsdomstolen) mot Norge handler i hovedsak om brudd på retten til familieliv etter artikkel 8 i Den europeiske menneskerettskonvensjonen.

Domstolen har kritisert Norge for å ikke i tilstrekkelig grad legge til rette for gjenforening mellom barn og foreldre etter omsorgsovertakelse, for å fastsette for lite samvær mellom barn og biologiske foreldre, samt ikke dokumentere gode nok begrunnelser for hvorfor omsorgsovertakelsen skulle være varig.

EMD-dommene har hatt store konsekvenser for norsk barnevernspraksis.

- Det er nå sterkere føringer om at barn i utgangspunktet skal vokse opp hos sine biologiske foreldre, og at omsorgsovertakelser skal være midlertidige.
- Barnevernet må i større grad legge til rette for hyppigere og mer omfattende samvær mellom barn og foreldre.
- Det er et tydeligere krav om at barnevernet aktivt skal vurdere og arbeide for tilbakeføring av barnet til foreldrene.

Dette har igjen ført til at fosterforeldre opplever større usikkerhet om hvor lenge barnet skal bli boende, og om de får beholde kontakt med barnet etter en eventuell tilbakeføring.

5 Gjennomgang og analyse av innspillene fra Bufetat, BFE og NFF

I denne delen går vi gjennom innspillene fra møtene med Bufetat, BFE og Norsk Fosterhjemsforening (NFF). Det er en deskriptiv presentasjon av funnene fra disse møtene.

Overordnet mener Bufetat, BFE og NFF det er utfordringer knyttet til utilstrekkelig støtte og veiledning for fosterforeldre, økte krav og forventninger til fosterforeldre. De merker konsekvensene av et endret samfunn i rekrutterings- og formidling av fosterhjem til kommunene. De mener barnevernsreformen har ført til at Bufetat/BFE mottar henvisninger på barn med mer komplekse behov, noe som krever mer spesialiserte tiltak og en mer omfattende "pakke" rundt fosterhjemmet. Videre diskuteres økonomiske insentiver, samarbeidet mellom kommunene og Bufetat/BFE, samt behovet for å rekruttere fosterforeldre med et jobb-perspektiv i stedet for et dagnadsperspektiv. Generelt beskriver Bufetat, BFE og NFF systemet for fosterhjemsomsorgen som ikke tilpasset dagens utfordringer og barnas behov.

Endring av fosterhjemspopulasjonen som følge av barnevernsreform i kombinasjon med svekket kommuneøkonomi

Samtlige av Bufetat-regionene ser Barnevernsreformen som en viktig forklaring på hvorfor antall barn som venter har økt de siste par årene. Etter barnevernsreformen har bildet av hvem Bufetat mottar henvisninger for endret seg kraftig, med en økning i barn med komplekse behov.

Bufetat/BFE oppgir at kommunene selv rekrutterer hjem til barna som ikke har sterke atferdsuttrykk eller uttalte helsebehov. De sender derimot henvisninger til Bufetat/BFE om ordinære fosterhjem til barn som har omfattende somatiske og psykiske helsebehov til kommunene. Bufetat/BFE har dermed fått en mye mer selektert gruppe barn.

«Etter barnevernsreform mottar vi fosterhjemhenvisninger på barn som i stor grad har komplekse helse- og omsorgsbehov...(....)..vi fikk disse barna også tidligere, men nå utgjør de en mye større andel av barna.»

«De vi plasserer i fosterhjem i dag, er de samme som vi plasserte på institusjon for ti år siden.»

Sitater fra ansatte i Bufetat/BFE

Flere av regionene mener at de økonomiske aspektene ved barnevernsreform har ført til en endret «bestilleratferd» hos kommunene. Egenandelene for institusjonsplasseringene har blitt mer enn fordoblet etter innføring av barnevernsreform. Frem til 2022 kostet en institusjonsplass i underkant av én million per barn i året, mens tilsvarende plassering i etterkant av reform koster 2,3 millioner kroner^{ix}.

Innføring av barnevernsreform sammenfalt med forverring i de fleste kommuners økonomiske handlingsrom siden 2022^x (jamfør økte renteutgifter, økning i sykefravær^{xi} og økt arbeidsledighet^{xii}). Kombinasjonen av svekket kommuneøkonomi og fordobling av kommunens utgifter til institusjonsplassering, kan dermed ha ført til at barn og ungdom som barnevernstjenestene tidligere ville søkt om institusjonsplass for, i økende grad søkes til ordinære fosterhjem.

Flere av regionene mener også de økonomiske aspektene ved barnevernsreformen har ført til at det blir mange runder før man finner tiltak og at problemene til barna derfor kan vokse seg større. En ikke-intendert kombinasjonseffekt av barnevernsreform og svekket kommuneøkonomi, kan være at barnevernstjenestene har fått høyere terskel for i det hele tatt å søke barn til fosterhjem. Dermed kan barn, som for noen år siden ville blitt søkt til ordinært fosterhjem på et tidspunkt der barnets omsorgs- og helsebehov ikke var like uttalte og komplekse, i dag måtte vente til behovene blir mer uttalte og akutte før det igangsettes en søknadsprosess og eventuelt en omsorgsovertakelse.

Bufetat, BFE og NFF fremhever at barnas omsorgsbehov har økt i kompleksitet og krever mer forsterkning fra kommunene enn tidligere, samtidig som de opplever at det er en bekymringsfull kommunal variasjon med hensyn til å sikre helhetlige og gode nok ramme for fosterhjemmet.

Det er stor enighet om at kombinasjonen av dokumentert kunnskap om komplekse og omfattende helse- og manglende garantier for tilstrekkelig veiledning, oppfølging, avlastning og økonomisk forutsigbarhet for fosterfamiliene er en sentral årsak til at det er vanskelig å rekruttere fosterhjem.

Både regionene/BFE og Fosterhjemsforeningen mener at mange fosterforeldre, på grunn av høye bolig- og forbruksutgifter som overstiger de økonomiske rammevilkårene kommunen har satt for fosterhjemsoppdraget. De mener flere fosterforeldre derfor må kombinere en krevende omsorgshverdag for barnet med full- eller tilnærmet fulltidsarbeid utenfor hjemmet.

«Oftere og oftere ser vi fosterforeldre som har slitt seg ut. Egentlig ikke noe i veien med omsorgsevnen, men ikke nok støtte rundt fra kommunens side»

Sitat fra ansatt i Bufetat/BFE

Bufetat/BFE og NFF mener ordinære fosterfamilier mangler rammer og støtte til å dekke behovene for barn med komplekse og sammensatte utfordringer. Fra innspillrundene påpekes særlig mangler i helse- og omsorgstjenester i kommunen og spesialisthelsetjenesten.

«Hvordan skal vi definere bistandsplikt til en treåring med sammensatte helseutfordringer? Vi kan jo gi han et fosterhjem, men hva med pakka rundt?»

Sitat fra ansatt i Bufetat/BFE

Bufetat/BFE og NFF mener kommunene ofte mangler infrastrukturen for å gi barna tjenestene de trenger. De har få helsetiltak, helsefagarbeidere og lite økonomi til å følge opp barna med sammensatte behov. Samtidig som det er økte helseutfordringer blant barna som venter på fosterhjem rapporterer Bufetat om kutt i spesialiserte fosterhjemstilbudet flere steder. De mener det er vanskeligere å sette et enkeltstående ordinært fosterhjem i stand til å møte disse behovene fordi de ikke har riggen rundt seg og at de spesialiserte fosterhjemmene generelt får mer støtte og bedre rammebetingelser.

Manglende veiledning, avlastning og støtte til fosterforeldre

Et flertall av fosterforeldrene Bufetat, BFE og NFF er i kontakt med og opplever at støtten fra kommunene har blitt dårligere. Mange mener at fosterforeldre ikke får den støtten, veiledningen og avlastningen de trenger. Bufetat/BFE beskriver en situasjon der mange fosterforeldre har stort behov for kontinuerlig veiledning i sårbare faser av fosterhjemsforløpet. En region foreslo at fosterhjem bør kunne få ambulerende støtteteam, slik man har for enkelte barn i barnevernsinstitusjon. Flere regioner peker på sårbarheten i oppstarten av et fosterhjem, og at det skal veldig lite til før uheldige samspillstrukturer setter seg i relasjonen mellom foreldre og barn.

«Tror en god del familier kan stå i en hel del, men de tåler ikke å stå i det alene. Må føle at de er en del av et lag.»

Sitat fra ansatt i Bufetat

Bufetat erfarer at det er stor variasjon i helse- og omsorgstilbudet til sårbare grupper i enkelte kommuner. Fosterhjemstjenesten velger i noen tilfeller bort tilgjengelige fosterforeldre på bakgrunn av erfaring om at fosterforeldres bostedskommune vil ha vanskelig for dem å følge opp et fosterbarns komplekse tjenestebehov og familien på en forsvarlig måte. Bufetat/BFE erfarer at mange familier faller fra etter opplæringsdelen, fordi de vet at oppgaven er krevende. De mener denne gruppen kan ha en demotiverende effekt på andre i omgangskretsen. Bufetat/BFE er bekymret for at kunnskapssøkende, beleste og kompetente potensielle fosterforeldre ikke melder seg, fordi de har opparbeidet seg kunnskap om mulige personlige og økonomiske omkostninger ved å ta på seg fosterhjemsoppdrag, kombinert med historier fra andre fosterforeldre som opplever å ikke få nok støtte til å være gode nok foreldre.

Flere ga innspill på at det må bli større innsats rettet inn mot hva Bufetat og kommunene kan gjøre for å ruste fosterhjemmet godt nok til å være gode foreldre for et barn og hva de trenger for å unngå at det blir brudd.

«Vi må snu på problemstillingen! Hvorfor skal noen si ja til å være fosterhjem?»

Sitat fra ansatt i Bufetat

Det ble også gitt innspill på at de lettbeinte reklamekampanjene som tidligere er laget («søker en som kan knyte skolisser» og liknende) ga et misvisende bilde av hva det innebærer å være fosterhjem som kan ha ført til omdømme-tap.

Økonomi og anerkjennelse

Bufetat, BFE og NFF er enige om at tiden er inne for å se på fosterhjemsoppdrag som en jobb, ikke veldedig arbeid. Kompensasjonen fosterforeldre blir frikjøpt for må være høyere, og KS sine anbefalinger må løftes.

Bufetat, BFE og NFF er også enige om at statusen og anerkjennelsen for det viktige arbeidet fosterforeldre gjør må opp. Flere refererer til at det finnes gamle holdninger om at fosterforeldre "gjør det for pengene", mens det i realiteten er mange fosterforeldre som går i stort økonomisk tap av å være fosterforeldre. NFF refererer til Fosterhjemsundersøkelsen som viser at over halvparten av deres medlemmer mener økonomien deres er svekket etter

de ble fosterforeldre. Noen fosterforeldre de har snakket med endte opp som minstepensjonister og vil derfor ikke anbefale andre å bli fosterfamilie. Flere av regionene, BFE og NFF trekker frem at vår tids usikkerhet rundt økonomi, renter og strømpriser også gjør mange usikre på om de kan ta på seg et fosterhjemsoppdrag.

Utfordringer med rekruttering og omdømme

Samtidig som noen av barna har mer komplekse behov og derfor er vanskeligere å rekruttere et hjem til, melder også Bufetat/BFE om barn de tidligere ikke hadde noe problem med å plassere som de nå strever med å rekruttere hjem til. Det er bred enighet om store rekrutteringsutfordringer. Færre familier melder seg som fosterfamilier sammenlignet med for 10 år siden. Det er stor begeistring lokalt, men manglende tillit til å få hjelpen de trenger fører til at få ender med å melde seg.

Flere ga innspill til at kravene på fosterhjem.no kan virke uoppnåelige for noen. NFF mener krav om ekstra soverom er for strengt. Hvis barnet selv er vant til å dele soverom i opphavsfamilien kan det til og med være en fordel. Når det nå er dyrtid, vil det kanskje kun være de mer velstående familiene i samfunnet som kan ta på seg et fosterhjemsoppdrag. Samtidig er velstående familier ofte opptatt av egen karriere og kan derfor være vanskeligere å nå. Det er derfor viktig å ikke begrense seg til de mest velstående foreldrene.

«Økonomiske rammer må styrkes særlig for minoritetsfamilier som kan møte den store andelen barn med minoritetsbakgrunn og gi dem mulighet til å vokse opp i et hjem med samme morsmål.»

Sitat fra ansatt i NFF

Både NFF og flere av regionene mener at det er potensiale i minoritetsbefolkningen, hvis man hadde fokusert innsatsen rundt hva som skal til for at disse foreldrene melder seg. Flere mener også at uføretrygdede kan være gode ressurser og omsorgspersoner, selv om de ikke har arbeidsevne til å stå i jobb utenfor hjemmet, men de får avkortning i Nav ytelsen dersom de blir fosterforeldre.

Andelen som ikke vil oppfordre andre til å være fosterhjem går opp, noe som skaper et omdømmeproblem. Flere i Bufetat/BFE og NFF peker på at rekrutteringskampanjer er for ensidig rettet mot ordinære fosterhjem og ikke gjenspeiler behovsprofilen til barna som venter lenge. De mener det ikke lenger er realistisk med en "fosterhjemsbank".

Rekrutteringen tar utgangspunkt i det enkelte barn og mange går rett inn i fosterhjemsoppdrag etter opplæring. Flere regioner sier de bruker mye ressurser på rekruttering og at det er vanskelig å forsvare ressursbrukene når det er såpass få de får rekruttert. BFE mente det var synd det ikke lenger lages barneprofiler. Noen potensielle fosterforeldre kunne se en barneprofil og kjenne at akkurat dette barnet passer for oss, selv om de kanskje ikke i utgangspunktet tenkte på å bli fosterforeldre.

Mangelfullt og ulikt tiltaksapparat

Flere av regionene melder om at det mangler differensierte tiltak mellom ordinært fosterhjem og institusjon, spesielt for barn under 12 år. Institusjonstilbud for yngre barn er begrenset, noe som kan føre til at barn flyttes mellom beredskapshjem.

Et par av regionene påpeker at noen barn trenger et institusjonsopphold for å kunne nyttiggjøre seg et fosterhjemstiltak. De opplever det som frustrerende når kommunen bestiller et ordinært fosterhjem, men barnet egentlig trenger institusjonsplass.

Bufetat oppgir at porteføljen med spesialiserte hjem har blitt redusert de siste årene. Disse er nå forbeholdt eldre barn (12+) eller brukes som alternativ til institusjon, og er ikke like tilgjengelige for yngre barn. Bufetat peker på at det er behov for et tilbud mellom ordinært og spesialisert fosterhjem.

Samarbeidsutfordringer og kapasitet

Selv om Bufetat/BFE mener dialogen mellom Bufetat/BFE og kommunene/bydelene generelt er god, pekes det på utfordringer. De mener kommunene ofte har for mange oppdrag og for lite folk til å veilede hjemmene godt. Bufetat/BFE og kommunen/bydelen kan være uenige om tiltak. En region sa de hadde opplevd å være enig med saksbehandler i kommunen om at ordinært fosterhjem ikke er egnet, men så kan det komme kontrabeskjed fra kommuneleder som sier at det skal være fosterhjem.

Noen av regionene peker også på det de mener er for høye krav i henvisningene fra kommunene.

«Når vi får henvisning får vi veldig høye krav til bosted, krav til foreldrene, språk, religion og liknende. Opplever at vi har mange flotte hjem vi ikke får lov å ta i bruk, ikke på grunn av omsorgsevnene, men ytre ting.»

Sitat fra ansatt i Bufetat/BFE

Endringer i samfunnet og familiekonstellasjoner

Det har kommet mange innspill på endringer i samfunnet og familielivet.

Førstegangsforeldre er eldre og står midt oppi situasjonen med egne barn. Nettverket rundt fosterforeldre (som besteforeldre) jobber lenger. Kvinner jobber oftere heltid. En region mente det alminnelige familielivet har endret seg med høyere forventninger til hva det vil si å være foreldre flere delte hjem og mer tid brukt på fritidsaktiviteter, noe som gir mindre overskudd og restkapasitet. Flere påpeker at nedgangen blant enkelte yrkesgrupper som småbrukere, som tidligere ofte var fosterfamilier, bidrar til at det er færre fosterhjem. Flere fra Bufetat mener også at samfunnet har endret seg, men fosterhjemsordningen ikke har fulgt med. En region mente vi burde prøve tobase-modell også for fosterhjem. Altså at to foreldrepar har delt omsorg for et barn. Dette for å gjøre det mindre ressurskrevende for hvert hjem. Andre pekte på landsbymodellen som også testes ut på institusjonsfeltet. Hovedpoenget til begge var at samfunnet har endret seg, familier er annerledes og fosterhjemsordningen må ta dette innover seg og prøve nye løsninger mer tilpasset sånn samfunnet faktisk er.

Potensielle fosterforeldres opplevelse av usikkerhet og uforutsigbarhet

Hyppig samvær og usikkerhet knyttet til tilbakeføring er noe av det som er mest krevende for fosterforeldre ifølge NFF. De mener også det kan bidra til at barn utvikler mer komplekse utfordringer. Videre mener NFF at fosterforeldre ikke har nok rettigheter til å beskytte barnet hvis systemet svikter. NFF mener barnevernstjenesten må sette inn mer innsats her, veilede fosterforeldre og gi mer støtte i disse situasjonene.

Bufetat, BFE og NFF mener korte tidsrammer for støtte, som for frikjøp, gjør situasjonen uforutsigbar for fosterforeldrene. De trekker også frem at usikkerhet i verden (krig, pandemi, økonomi) kan føre til at færre ønsker å påta seg nye prosjekter som fosterhjem.

6 Oppsummering og vurdering basert på analysene av det empiriske materialet

Hovedinntrykk etter innspillsmøtene med hensyn til opplevelse av utfordringsbildet kan oppsummeres i følgende punkter:

- Vi finner at det er bred enighet på tvers av regionene/BFE, og mellom regionene/BFE og Fosterhjemsforeningen når det gjelder utfordringsbildet og årsaker til at det har blitt vesentlig mer krevende å rekruttere fosterhjem over tid. Selv om det har vært en tendens over tid, har utfordringer med å rekruttere fosterhjem eskalert de siste årene, noe som underbygger hypotesen om en negativ synergieffekt.
- Bufetat, BFE og NFF ser behov for profesjonalisering av fosterhjemmene. I takt med bedre kartlegging og innsikt i barnas helse- og omsorgsbehov, og dermed bedre dokumentasjon av barnas rettigheter til helse- og velferdstjenester, kreves det mer profesjonell kompetanse hos fosterforeldre og i den kommunale infrastrukturen rundt fosterhjemmet. Både regionene, BFE og Fosterhjemsforeningen legger til grunn at for å kunne realisere denne positive utviklingen med hensyn til å avdekke og rettighetsfeste barnas helse- og omsorgsbehov, er ikke dugnadsånd, idealisme og hverdagslige trygge rammer nok.

Manglende rammer rundt fosterfamiliene utgjør en hovedutfordring

Erfaringene fra både regionene og Fosterhjemsforeningen, er at brudd i fosterhjemsplasseringene ikke primært skjer som følge av at barna har komplekse helse- og omsorgsbehov, men fordi fosterforeldrene ikke rammes inn på en faglig forsvarlig måte.

Med «faglig forsvarlig måte» menes her at fosterforeldre frikjøpes lenge nok til at

- barnet stabiliseres i gode hverdagsrutiner og god døgnrytme
- det kommunale hjelpeapparatet kan dokumentere at rettighetsbaserte tjenester er på plass og samordning av tjenester til barnet og fosterfamilien fungerer uten «dag-til-dag» koordinering fra fosterforeldre

I tillegg innebærer «faglig forsvarlig» at fosterforeldre føles opp av ansatte i kommunene som

- har spesialisert faglig kompetanse på å veilede foreldre i krevende omsorgssituasjoner

- har kapasitet til å følge opp familien, slik at fosterforeldre ikke blir overlatt i krevende situasjoner både i hverdagen, men også «når det brenner»
- kan sikre at nødvendig avlastningstiltak er på plass for å forbygge utbrente fosterforeldre og skjerme andre barn som bor i fosterhjemmet

Bufetat understreker at veldig mange kommuner allerede har tilstrekkelig og forsvarlige rammer rundt fosterhjemmene på plass. Utfordringene regionene trekker frem, gjelder kommuner der de opplever at

- kommunenes økonomiske utfordringer og behov for prioriteringer går på bekostning av fosterhjemsrammene,
- ansatte i barnevernstjenestene ikke har tilstrekkelig kompetanse til å faglig argumentere overfor kommunens ledelse at barna med komplekse helse- og omsorgsbehov trenger fosterforeldre som får økonomisk handlingsrom til å være hjemme med barnet utover de første månedene av plasseringen
- saksbehandlere ikke får gjennomslag hos barnevernsleder for de faglige vurderinger når det gjelder økonomiske rammer og tiltak rundt fosterhjemmet
- barnevernstjenestene ikke har tilstrekkelig tilgjengelig kapasitet og kompetanse på saksbehandlernivå når det gjelder å følge opp fosterhjem som strever med å få familien til å gå i hop med oppdraget og som er i ferd med å føre til brudd i plasseringen
- barnevernstjenestene truer med eller velger å si opp kontrakt med fosterforeldre som krever større handlingsrom i omsorgsoppgaven. Med større handlingsrom menes en lengre og mer forutsigbar frikjøpsperiode enn hva kommunen i utgangspunktet tilbyr. Dette gjelder særlig dersom en av fosterforeldrene må velge mellom å si opp en fast fulltidsstilling for å make å stå i oppdraget eller si opp fosterhjemoppdraget for å beholde økonomiske forutsigbarhet for resten av familien), eller ved at fosterforeldre ber om mer veiledning og/eller avlastning enn kommunen mener er nødvendig

Manglende tillit til fosterhjemssystemet kan få store konsekvenser for videre rekruttering

Konsekvensene av fosterforeldre som enten sier opp selv som følge av at de får for svake rammer rundt familien og oppdraget, eller som kommunene sier opp fordi de har for høye forventninger i forhold til kommunens tilgang på kompetanse og/eller økonomi, kan være store for

- det enkelte barn som må flytte til ny omsorgsbasis og forsøke å knytte seg til nye fosterforeldre,
- fosterforeldrene som har investert følelsesmessig i barnet og som opplever at de kanskje mister kontakten med et barn de både er glade i og bekymret for
- nye fosterforeldre som starter opp fosterhjemsoppdraget med å gjenskape barnets tillit til at voksne de er glade i og trygge hos, blir værende hos dem
- fosterhjemssystemet i kommune og stat, som skal rekruttere nye fosterhjem til barn
- helse- og velferdssystemet i kommune og stat, som må igangsette ny hjelpestruktur rundt barnet ved flytting til i nye geografiske lokasjoner.

Brudd i fosterhjems plasseringen kan derfor utgjøre omkostninger på

- mikronivå: for det enkelte fosterbarnet og fosterforeldre, men også for nye fosterforeldre som får omsorgen
- mesonivå: i kommunen og i samarbeid mellom kommune og stat
- makronivå: gjennom økte samfunnsøkonomiske kostnader knyttet til omfattende oppbygging- og tilrettelegging av helse-, barnehage og skole- og velferdstjenester ved hver flytting ut av kommunen.

I tillegg vil det være økt risiko for negative langtidseffekter på både mikro og makronivå i form av økt risiko for vedvarende sosialt utenforskap inn i voksenalder som følge av diskontinuitet i omsorgsbaser gjennom oppvekst^{xiii}.

Utover de negative effektene vist til over, er det risiko for at de mange bruddene i fosterhjems plasseringen som hvert år finner sted, bidrar til å svekke tillit til fosterhjemssystemet og undergrave både kommunale og statlige barnevernsmyndigheters handlingsrom for å rekruttere egnede fosterfamilier. Negative erfaringer sprer seg raskt både i fosterforeldres sosiale nettverk, og kan ta fra familie, venner og bekjente motivasjon og ønske om å bli fosterforeldre. I tillegg har sosiale medier og andre medier løftet frem en rekke negative erfaringer de siste årene, med påfølgende kritikk fra statsforvalter som gjelder barnevernstjenestenes håndtering, oppfølging og vedtak i fosterhjemssaker².

Uten tillit til at fosterhjemssystemet kan sikre fosterfamilien tilstrekkelig økonomisk forutsigbarhet og kvalitet i oppfølging, veiledning og avlastning, vil det antagelig fortsette å

² Den såkalte Stavanger-saken har fått mye oppmerksomhet: [Statsforvalteren med sterk kritikk i fosterbarn-saken: – Har sviktet fullstendig, Sterk kritikk til Stavanger kommune i barnevernssak – NRK Rogaland – Lokale nyheter, TV og radio](#)

være vanskeligere å rekruttere og beholde fosterfamilier i årene fremover, sammenlignet med tidligere.

Tillit til at rammene for fosterhjemsoppdraget kan opprettholde den samme økonomiske levestandarden som familien hadde forut for oppdraget, kan i lys av at majoriteten av aktuelle fosterforeldre i økende grad rekrutteres fra fulltidsarbeidende del av befolkningen, se ut til å utgjøre et sentralt premiss for nye generasjoner av fosterforeldre.

Tiltak igangsatt av Bufdir og Bufetat for å øke tilgangen på fosterhjem

Bufdir og Bufetat er i gang med å følge opp regjeringens fosterhjemsmelding gjennom å utvikle fag- og tjenestetøttetilbudet i Bufetat med følgende formål:

- Styrke nærhetsprinsippet. Kommunene skal ikke “eksportere” sine barn, men inkludere dem og sikre at ulike tjenester ivaretar barna på en helhetlig måte.
- Styrke kvaliteten og forutsigbarheten i oppfølgingen av fosterhjemmene og slik hindre brudd i omsorgsoppdragene.

Tiltakene som skal utvikles og etableres omfatter både tiltak og innsatser knyttet til **innretningen av samarbeidet** mellom stat og kommune, og en **utvidelse av fag- og tjenestetøtte og tiltak** kommunen kan be om å få tilgang på fra Bufetat. Støtten fra Bufetat treffer alle faser av en sak når kommunen vurderer, eller har besluttet å flytte et barn ut av hjemmet det bor i. Tiltakene som skal etableres i år og driftes fra 2026 er:

- **Nærmiljørekruttering** - konkret og operativ samhandlingsmodell for å sikre at flest mulig opprettholder tilknytning til nærmiljø.
- **Familieservice** – et sett med tiltak for å følge opp familier i rekrutteringsprosessen og motivere flere til å bli fosterhjem.
- **Familieråd** - stimulere til økt bruk av familieråd i kommunene i rekruttering av fosterhjem og i oppfølging av fosterhjem.
- **Kompetansetøtte** - støtte til kommunes fosterhjemsetablering, oppfølgingsarbeid og legge til rette for at fosterhjem får veiledning gjennom forløpet og tilgang på bistand når det er fare for brudd.

- **Opplæringsprogram i veiledning**– kunnskapsbasert program for ansatte i stat og kommune som har oppfølgings- og veiledningsoppgaver overfor fosterhjem. Opplæringsprogrammet skaper sammenheng mellom opplæringen fosterforeldre mottar, og støtten og veiledningen til fosterhjemmene underveis i oppdrag.

Tiltak i Prop. 83 L (2024-2025) som kan gi bedre tilgang på fosterforeldre

Kvalitetsløftet i barnevernet, dokumentert gjennom Prop. 83 L (2024-2025), gir retning for ny innretning av fosterhjemsoppdraget og inneholder flere forslag som vil kunne øke villighet i befolkningen til å påta seg fosterhjemsoppdrag og til å bli stående i oppdraget når det er krevende. De meste sentrale kommer til uttrykk gjennom følgende forslag:

Styrket rettssikkerhet for barn

Det innføres nye regler for midlertidig stans av samvær som vurderes som skadelig for barnet – ikke kun nødrett som tidligere. Barneverntjenesten kan fatte midlertidig vedtak fram til nemnda tar en endelig avgjørelse.

Uavhengig av alder og partsstatus skal barn ha rett til å klage på vedtak som betyr at barnet må flytte. Det gjelder vedtak om frivillige hjelpetiltak hvor barnet må flytte ut av foreldrehjemmet, og vedtak om flytting ut av fosterhjemmet etter omsorgsovertagelse. Det skal utvikles og tilrettelegges for barnevennlige prosesser og advokater med egnet kompetanse til å representere barn.

Fosterforeldres rettigheter styrkes

Fosterforeldre gis ubetinget rett til å klage på vedtak om å flytte barnet til annen omsorgsbasis.

Fosterforeldres myndighet til å fatte beslutninger på vegne av barnet blir nå lik barneverntjenestens – også i henhold til særlovgivning som barnehageloven, opplæringsloven og helselovgivningen. Fullmakter er ikke lenger nødvendige.

Plikt til å sikre stabilitet

For å unngå at barn bor lenge i midlertidighet, innføres en plikt for barneverntjenesten til jevnlig å vurdere behov for tiltak som gir barnet ro og stabilitet etter en omsorgsovertagelse, samtidig som det skal vurderes og ivaretas mulighet for gjenforening.

Nytt tiltak – varig opphold i fosterhjem: Det foreslås en ny løsning – «varig opphold i fosterhjem» – for tilfeller der gjenforening ikke er aktuelt. Tiltaket skal sikre stabilitet, samtidig som barneverntjenesten fortsatt kan støtte og følge opp fosterhjemmet.

Økonomiske rammer lovfestes

Barnevernstjenesten skal gi fosterforeldre en økonomisk godtgjøring og utgiftsdekning, samt kompensere for manglende opptjening av tjenestepensjon. Det skal jevnlig vurderes tiltak som frikjøp, avlastning og veiledning for å sikre stabilitet i fosterhjemmet.

Bufdirs videre monitorering av utviklingen på fosterhjemsfeltet

Hvorvidt forslagene i Prop 83 L (2024-2025) vil fungerer etter hensikten og dermed øke potensielle fosterforeldres motivasjon og handlingsrom til å påta seg, og ikke minst bli stående i omsorgsoppgavene de skal utøve på vegne av kommune og statlig barnevern, avhenger av en rekke forhold som kommunalt og statlig barnevern kan påvirke, jamfør tiltakene som er igangsatt av Bufdir og Bufetat. Imidlertid, og som gjennomgått i notatet, vil de store samfunnsendringene fortsette å legge premisser for hvordan fosterhjemsomsorgen skal innrettes i årene fremover.

Det vil derfor være sentralt å følge med på implementering av forslag som blir gjeldende i loven. I dette arbeidet vil både den nasjonale databasen over barn som venter på fosterhjem, tertialrapporteringer og utvikling av nye relevante styringsparameter, dialogen med Bufetas og BFE sine fosterhjemstjenester, og med KS, samt forskningsoppdrag for å følge med på utviklingen, utgjøre sentrale data for å vurdere barnevernssystemets oppfyllelse av mandat overfor barn som ikke kan bo med biologiske foreldre.

Referanser

ⁱ Valset, K. (2018). Investigating the link between school performance, aftercare and educational outcome among youth ageing out of foster care: a Norwegian nationwide longitudinal cohort study. *Nordic Social Work Research*, 8(sup1), 79–93. <https://doi.org/10.1080/2156857X.2018.1457557>

ⁱⁱ Hoff, R., Corbett, K., Mehlum, I.S. *et al.* The impact of completing upper secondary education - a multi-state model for work, education and health in young men. *BMC Public Health* **18**, 556 (2018).

De Ridder KA, Pape K, Cuypers K, Johnsen R, Holmen TL, Westin S, *et al.* High school dropout and long-term sickness and disability in young adulthood: a prospective propensity score stratified cohort study (the Young-HUNT study). *BMC Public Health*. 2013; 13(1):94

Gravseth HM, Bjerkedal T, Irgens LM, Aalen OO, Selmer R, Kristensen P. Life course determinants for early disability pension: a follow-up of Norwegian men and women born 1967–1976. *Eur J Epidemiol*. 2007; 22(8):533–43.

Falch T, Borge LE, Lujala P, Nyhus OH, Strøm B. Årsaker til og konsekvenser av manglende fullføring av videregående opplæring: Senter for Økonomisk Forskning; 2010.

ⁱⁱⁱ [Vedlegg dagsorden for innspillsmøter regionene oppdrag TB 25 tillegg 1_3.pptx](#)

^{iv} [Levekårsundersøkelsen](#)

^v [Husholdningene blir stadig mindre – SSB](#)

^{vi} [Fakta om jordbruk – SSB](#)

^{vii} [Gardsbruk, jordbruksareal og husdyr – SSB](#)

^{viii} [LMSak 04 - Vedlegg 1 Tilstandsanalyse om barn på barnevernsinstitusjon.pdf](#) (LM Bufdir 20. mai 2025)

^{ix} <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/satser-for-kommunal-egenbetaling-for-statlige-barnevernstiltak-2025/id3080096/>

^x <https://www.ssb.no/offentlig-sektor/kommunale-finanser/statistikk/kommuneregnskap/artikler/ytterligere-nedgang-i-netto-driftsresultat>

^{xi} [Sykefraværet i Norge øker mer enn i nabolandene – SSB](#)

^{xii} <https://www.ssb.no/arbeid-og-lonn/sysselsetting/artikler/arbeidsledighet-i-norge>

^{xiii} Fallesen, P. (2014) Identifying divergent foster care careers for Danish children *Child Abuse & Neglect* Volume 38, Issue 11, November 2014, Pages 1860-1871

Drange, N., Hernæs, Ø., Markussen, S., Oterholm, I. Raaum, & O. Slettebøe, T. (2022) Barn, unge og familier i barnevernet - En longitudinell registerstudie. Delprosjekt 2: Hvordan går det med barna? [rapp22_02.pdf](#)

Paulsen, V., Thoresen, S. H., & Wendelborg, C. (2022). Outcomes in adulthood among former child welfare services recipients: findings from a Norwegian registry study covering two decades. *European Journal of Social Work*, 26(3), 411–427. <https://doi.org/10.1080/13691457.2021.2016646>

Holten, T. & Valset, K. (unpublisert/sendt review). Long-Term Employment among Adults with Out-of-Home Care and Aftercare Experience: A Norwegian National Register Study

Valset, K. (2018). Investigating the link between school performance, aftercare and educational outcome among youth ageing out of foster care: a Norwegian nationwide longitudinal cohort study. *Nordic Social Work Research*, 8(sup1), 79–93. <https://doi.org/10.1080/2156857X.2018.1457557>

-